

LUTHERSK KIRKETIDENDE

TEMANUMMER: KVINNELIGE PRESTER I 50 ÅR

INNHold

Kvinnelige prester er kommet for å bli / Fra gallionsfigur til kaptein / Hva feirer vi i 2011? / "I vår opplyste tid" / 50 år med kvinners prestedtjeneste - protest, omtolkning og tilslutning / Motstand - betinget støtte - likeverdighet / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

1. søndag etter påske - Elin Lunde
2. søndag etter påske - Martin Hunsager
3. søndag etter påske - Sjur Isaksen

Det er grunn til å gratulere
Den norske kirke med jubileet.

Kvinnelige prester er kommet for å bli

19. mars er det 50 år siden Ingrid Bjerkås ble ordinert til prest i Den norske kirke. Det er grunn til å gratulere Den norske kirke med jubileet. Ikke minst er det grunn til å gratulere - og takke - dem som har stått i bresjen for

kampen om å vinne anerkjennelse for at kvinner kan gjøre tjeneste i kirken på lik linje med menn.

De 50 år som er gått, er ikke bare historien om 50 år med kvinnelige prester, men også

50 år med *strid* om kvinnelige prester. Også for 1961 hadde det stått strid om spørsmålet, men i og med at den første kvinnen ble ordinert, handlet det ikke lenger bare om prinsipper, men om hvordan man skulle forholde seg til levende personer. Striden om kvinnelige prester har til tider vært hard, selv om den har roet seg betraktelig de siste årene. Det skyldes vel både at motstanderne er blitt færre, og at de ikke holder noen særlig høy profil.

Hvor intens debatten var, får en et inntrykk av ved å bla gjennom gamle årganger av Luthersk Kirketidende. I nr. 5/1961 (11. mars) beklager en samlet redaksjon den forestående ordinasjon og konstaterer at det skjer i strid med et klart kirkelig votum: "Hadde kirken fått rå seg selv og handlet ut fra de prinsipper som må være grunnleggende i en kristen kirke, ville vi ingen kvinnelige prester ha fått" (s 73). Samtidig oppfordrer man til å gjøre det man kan for å vise romslighet og samvittighetsfrihet. I samme nummer trykkes en uttalelse av seks av ni biskoper som tar avstand fra ordinasjon av kvinner fordi de "finner det umulig å forene kvinnelig prestedtjeneste med Det nye testaments grunnholdning og med dets direkte utsagn". Samtidig forutsier de at "ordningen med kvinnelige prester vil føre til mye nød og svære motsetninger i vår kirke" (s 74f).

Ny fart fikk debatten etter at lærerrådet ved MF høsten 1972 avga en delt uttalelse om spørsmålet. LK trykket uttalelsen i nr. 1 i 1973, og resten av årgangen inneholder en rekke debattinnlegg knyttet til MF-uttalelsen. På bakgrunn av den klare avvisningen 11 år tidligere var det i 1972 bemerkelsesverdig at et flertall i lærerrådet (fem mot fire) nå leverte en teologisk argumentasjon for kvinners prestedtjeneste. En av MF-lærerne som frontet en slik positiv holdning, Andreas Aarflot, var nå også blitt redaktør i LK. For en helhetlig vurdering av historien om innføringen av kvinnelig prestedtjeneste i Den norske kirke mener jeg betydningen av flertallsuttalelsen fra MF ikke kan undervurderes. At et flertall i MFs lærerråd gikk god for ordningen, innebar at kvinnelige prester ikke bare var en sak for den mest liberale fløyen i kirken. Det skapte aksept i

større deler av kirken, og det ga nye grupper kvinner frimodighet til å la seg ordinere. Åpningen av MFs praktikum for kvinner i 1976 var også en viktig faktor i dette bildet. Det sier litt om utviklingen at en av kvinnene på det første praktikumskullet som var åpent for kvinner, Helga Haugland Byfuglien, nå er Bispemøtets preses.

Denne historien er ikke bare noe vi betrakter fra utsiden; de som har en viss fartstid i kirken, har på en eller annen måte også en andel i den. Selv begynte jeg å studere på MF i 1978, på et tidspunkt da debatten var svært levende internt på fakultetet. Med bakgrunn fra organisasjonsmiljø og lagsbevegelse var det ikke unaturlig for meg å lande på et nei-standpunkt. Viktige

Kvinnene har tilført kirken og prestedtjenesten dimensjoner som ikke menn kunne greie alene.

premisser for argumentasjonen kom fra lærerråds-mindretallet fra 1972, men også fra et svensk forbilde som Bo Giertz. På tross av at jeg den gang anså saksspørsmålet som relativt klart, opplevde jeg hele tiden saken som svært vanskelig. Det var vanskelig fordi et i og for seg teologisk perifert spørsmål ble gjenstand for så mye strid og splid. Det var også vanskelig fordi det handlet om relasjonene til levende mennesker som i likhet med meg selv mente å ha et kall til tjeneste i kirken. Jeg beundrer den måten jenter jeg studerte sammen med, maktet å forholde seg til medstudenter med et nei-standpunkt. Her var skillet mellom sak og person svært krevende.

Etter hvert har argumentene som i studietiden framsto som svært klare for meg, mistet sin overbevisningskraft. For det første fant jeg grunn til å anfekte den praksis som mange motstandere av kvinnelig prestedtjeneste fant opplagt, nemlig at man ikke kunne ha gudstjenestefelleskap med kvinnelige prester. Er uenighet i et slikt spørsmål nok til å nekte gudstjenestefelleskap, og forutsetter ikke det en overvurdering av prestens person i spørsmålet om hva som skaper fellesskap i kirken? Etter hvert innså jeg at også selve argumentasjonen i saksspørsmålet avhang av et embets-syn jeg ikke kunne dele. Tilbake sto en rent bibelteologisk argumentasjon som ikke kunne bære den vekt man prøvde å tillegge den. Viktigere ble da innsikten fra tekster som slo fast kvinners og menns fulle likeverd i Kristus.

Hvorfor har kvinnelige prester gått fra å være svært omstridt til å bli svært akseptert i løpet av 50 år? Noen vil naturligvis peke på påvirkning av "tidsånden" og på politisk press. Jeg vil likevel peke på to andre faktorer som de viktigste. For det første har en intens debatt om saken vist at de teologiske argumentene mot kvinners prestetjeneste var for dårlige. De var for dårlig fundert, og de ble anvendt på et svært isolert felt. Det ble etter hvert uforståelig for de fleste hvordan man ikke kunne godta en kvinnelig kapellan, mens man uten å blunke aksepterte kvinnelige rektorer, bedriftsledere og statsministre. For det andre har den jobben kvinnelige prester faktisk har gjort, vist at dette er en god ordning for kirken. Mange mente i 1961 på ramme alvor at kvinner ikke kunne gjøre en like god jobb som menn. 50 års erfaring har vist at det var feil. Ikke bare har kvinner gjort en like god jobb som menn; de har også tilført kirken og prestetjenesten dimensjoner som ikke menn kunne greie alene.

Selv om striden til tider har vært hard og smertefull, har vi i Den norske kirke likevel greid å leve med ulike standpunkter i denne saken på en måte vi etter min mening kan være stolte av. I stor grad har vi maktet å gi hverandre og hverandres overbevisning rom, uten den type eksklusjonsmekanismer man har sett f.eks. i Sverige. Den rolle Presteforeningen spilte gjennom de såkalte "kjørereglene", har bidratt til dette. Men selv om aksepten for kvinnelige prester er større enn noen gang, er det viktig at de som fortsatt har sine reservasjoner, gis plass i kirken på like linje med andre. Selv om situasjonen i Den norske kirke er rimelig avklart, er dette fortsatt i høyeste grad et uavklart tema, økumenisk sett. Det er fortsatt et mindretall av verdens kristne som får oppleve at deres prest er en kvinne. Derfor blir vi heller ikke ferdig med dette spørsmålet med det første.

For å markere jubileet har Luthersk Kirketidende invitert fem skribenter til å komme med hvert sitt bidrag. *Berit M. Andersen* går ved påsketider av med pensjon fra stillingen etter 41 års tjeneste i kirken. Hun er en pioner det står respekt av. I sin artikkel konstaterer hun at kvinnene er gått fra å være gallionsfigurer

til å bli kapteiner på kirkeskuta. *Ingunn Dalan Kosnes* er i jubileumsåret leder av Norsk kvinnelig teologforening. Hun understreker i sin artikkel at dette ikke bare er et jubileum for kvinnene, men en feiring av et mangfold hele kirken trenger. *Egil Morland* betegner seg selv som en agnostiker i selve saksspørsmålet, men ser det som sitt anliggende å tale deres sak som opplevde at det var vanskelig å finne rom for kirkens gamle syn. Som tidligere leder av Presteforeningen var han en viktig aktør i denne sammenheng. *Anne Skoglund* er en av Morlands etterfølgere i ledelsen av Presteforeningen (for tiden nestleder). Hun reflekterer over de siste 50 års historie og Presteforeningens rolle i denne. Til sist reflekterer MF-rektor *Vidar L. Haanes* over MFs rolle i denne historien, samtidig som han i likhet med de andre bidragsyterne leverer noen personlige betraktninger.

Uansett hvordan man vurderer de siste femti års historie, er det ingen dristig spådom å hevde at kvinnelige prester er kommet for å bli i Den norske kirke. For kirkens skyld føyer jeg til: Gud skje lov for det!

HARALD HEGSTAD
harald.hegstad@mf.no

Fra gallionsfigur til kaptein

AV BERIT M. ANDERSEN, DOMPROST I STAVANGER

Med kall fra Gud og Kirken

"Kvinnelig geistlighet ... en dekorativ prest med mosegrønt skjørt knapt til knærne, gyllengul bluse og lilla sko..." Slik begynte et intervju med meg på 1970-tallet.

Jeg følte meg ofte som en gallionsfigur på kirkeskipet. En gallionsfigur betyr en person i fremskutt stilling uten myndighet. Jeg var den 8. i rekken av ordinerte kvinner i Dnk, og det kunne være slitsomt med så mye fokusering på person og kjønn.

Vi var opptatt av å formidle et budskap vi trodde på. Vi følte et kall til å bringe evangeliet om Kristus videre. Vi ønsket Kirkens ordinasjon nettopp for å understreke at vi ikke gikk på egne vegne, men på Kirkens vegne og med dens fullmakter.

Dnks andre ordinerte kvinne, Agnes Vold, uttalte: "Vi kvinnelige teologer er glade i Den norske kirke, og vi ber den: Gi oss oppgavene som vi venter på, og som vi vet venter på oss. Vi har intet høyere ønske enn å ta dem opp i samarbeid med våre mannlige kolleger."

Kvinnelige teologer har vi hatt i Norge siden 1899 da Valborg Lerche tok teologisk embets-eksamen. Fra 1961-1971 ble 12 kvinner ordinert til prester i Dnk. Seks av dem var voksne kvinner som i mange år hadde utført en solid innsats som forkynnere, sjelesørgere og i undervisning. De ventet på at det skulle bli konsensus i Kirkens ledelse i spørsmålet om ordinasjon. Vi snakker ofte om "Kirken selv". Det vi opplevde, var at vi fikk støtte fra vanlige mennesker i kirken som hørte vår forkynnelse,

som vi møtte ved kirkelige handlinger og i menighetsarbeidet.

De første av oss hadde ingen forbilder og modeller i presterollen, men vi oppdaget hvilken betydning det kunne ha for jenter å ha en kvinne i prestekjolen. Vi ble selv modeller og forbilder. Det kunne komme til uttrykk på morsomme måter, som da en pike på 5 år lurte på om hun skulle bli ballettdanser eller prest når hun ble stor. Og da jeg noen år senere kom til Diakonissehjemmet som sykehusprest, ga flere av de eldre diakonissene uttrykk for at de følte det som en anerkjennelse og bekreftelse også av deres myndighet da det endelig kom en kvinne som var ordinert. Flere av oss ble vel også preget av "flink-pike-syndromet". Det var ikke nok å gjøre et godt arbeid; vi måtte gjøre det bedre enn våre mannlige kolleger for å bevise vår "rett" til å være prester.

Det har vært enkelte kritiske røster mot noen av oss blant de første kvinnelige prester, for at vi var for lavmælte, kompromissvillige, ikke fokuserte nok på spesifikke kvinneteologiske spørsmål. Jeg tror vi hadde nok med å gå opp stiene og "rydde vei i jungelen". Kvinnene har gjennom disse årene "løpt en stafett" hvor hver epoke har hatt sine utfordringer. De eldre og yngre kvinnelige prestene bør gi hverandre takk og forståelse, og se at vi trenger hverandre. For meg ble viktig å utføre oppgavene og møte motstand på en slik måte at vi ikke ødela veien for dem som kom etter, eller ga grunn til usaklig motstand mot dem.

Motstand og hengivelse

Men selv om flere av oss prøvde å gå stille i dørene, ble det på ulike måter strid og debatt lokalt der flere av oss virket. Utvikling skjer i sprang. Motstand kommer i bølger. Spørsmålet om kvinnelige prester er ikke ferdig diskutert, slik vi trodde for 20-30 år tilbake. Debatten dukker opp på ny, senest i forbindelse med ansettelsen av en kvinnelig prest i Bergen i 2010.

Ingrid Bjerkås sitt utsagn i 1970-årene om at det er gamle menn som holder igjen, stemmer ikke. Den gang sa hun i et intervju: *"Jeg tror motstanden mot at kvinnene skal få slippe til i høyere kirkelige stillinger, vil falle bort med de gamle prestene som representerer denne motstanden..."*

Da jeg 15 år etter at den første kvinne var ordinert, kom fra Østlandet til Vestlandet, kom en ny bølge med motstand og debatt som ble ført både i lokalpresse og TV. Det ble protesthandlinger og avvísning fra både kolleger og biskoper. Debatten kom i form av brev hvor en oppfordret dem til å ikke samarbeide med meg. Og det var anonyme brev fra ukjente, fromme troende som ikke unnslo seg fra å dømme meg til fortapelse.

Motstanden ga seg også uttrykk i at noen av oss ikke fikk den vanlige *kollas fra biskopen*. Kollasen var biskopens anbefaling til menigheten om å ta vel imot sin nye medarbeider, og kunngjorde at en var rett kalt prest i Kirken. Senere ble regelverket endret slik at kollasen ble en kunngjøring om at en hadde Den norske kirkes ordinasjon og anbefaling.

Brevet blant kolleger om ikke å samarbeide med meg førte også til spørsmål om hvordan vi skulle forholde oss til hverandre på prestesamlinger og gudstjenestesammenheng. Det ble antydning at kvinnene burde vise sin samarbeidsvilje og respekt for de andres samvittighet ved å vike plassen. Dette tror jeg var medvirkende til at PF etter hvert utarbeidet "kjørereglene". Disse gikk ut på at ingen skulle tvinges mot sin samvittighet til å ha altertjeneste sammen med en kvinnelig prest.

I ettertid er disse Kjørereglene blitt kritisert fordi de tar utgangspunkt i samvittigheten til kvinneprestmotstanderne. Og siden er de blitt fjernet. Men min erfaring som både sykehusprest, menighetsprest og prost er at kjøre-

reglene også har vært et nyttig verktøy for oss kvinner. De regulerte hva man kunne kreve, og at det skulle vises respekt begge veier. Det innebar i praksis at jeg med kjørereglene i hånden ikke måtte vike plassen i egen kirke.

Det som jeg i ettertid kan merke har tappet mest for energi, og som såret mest, var den delen av debatten som gikk på person. Jeg var ikke bare en teolog man var uenig med, men det ble jo satt spørsmålsteget ved min tro: Jeg hadde feil bibelsyn, feil kjønn, og jeg hadde misforstått Guds kall; det var bare følelser.

Jeg undres om den som ikke selv har opplevd noe slikt, kan forstå hvor dypt man rammes? Det blir satt et spørsmålsteget ved det dypeste og mest grunnleggende: identitet og gudsforhold. Jeg ser og opplever i dag en parallell i Kirkens homofildebatt.

Motstand og debatt er som regel blitt ført av teologer. Men jeg ser også tilbake med takknemlighet på de biskoper, proster og lærere som har oppmuntret, veiledet og stått ved siden av oss. Flertallet av fotfolket i menighetene uttrykte fra første stund sin støtte. De opplevde det som en berikelse med kvinner i preste-tjeneste. Samarbeidet med frivillige i råd og menighetsarbeid bekreftet også vårt kall.

En kan også ut i fra dette stille spørsmål om hva som styrer våre teologiske debatter. Er det bare ren teologi? Eller er det også psykologi og usynlige lojalitetsbånd som styrer oss? Det burde mane oss alle til større varsomhet i ordbruk og respekt for andres ståsted og argumenter.

Fra gallionsfigur til kaptein

"Får vi noen gang oppleve kvinnelige biskoper?" - Det var overskriften på et intervju i min første preste-tjeneste. Jeg ser til min forundring at jeg den gang svarte: "Det spørsmålet har jeg faktisk aldri tenkt over. Er det noe mål for oss å komme så høyt opp, da?"

I dag er det mange proster, tre domproster og fire biskoper som er kvinner. Og biskopene valgte enstemmig en kvinne, Helga Haugland Byfuglien, som sin preses. I tillegg er halvparten av studentene kvinner, og flere kvinner velger å ta doktorgrad og arbeide med fagteologien. *Kvinnene i kirken har gått fra å være gallionsfigur til å bli kaptein på kirkeskipet.*

I forbindelse med Ingrid Bjerkås' ordinasjon

uttalte biskop Kristian Schjelderup: "Det som for meg er det avgjørende i hele denne sak, er overbevisningen om at kvinnelige prester ikke bare har sin naturlige plass og rett i vår kirke, men også vil kunne tilføre kirken et høyst nødvendig tilskudd av ny livskraft."

Hva består så denne vitalisering av kirken i? Det første man la merke til, var vel det rent ytre, at kvinner brøt ned den vanlige oppfatningen av presten som embetsmann. Og som en sa: Dere kom nærmere oss vanlige folk. Vi forbandt dere ikke med "øvrigheten".

Vi fikk også mange tilbakemeldinger på at vi i forkynnelsen brukte andre eksempler som lå mer opp til hverdagen, og vi fokuserte mer på det relasjonelle mellom mennesker og mellom Gud og mennesker.

Etter hvert som antallet kvinnelige forskere har økt blant teologene, har også spørsmål som f.eks. inkluderende språk i liturgiske tekster og forkynnelse kommet på dagsorden. Dette har utvidet vårt gudsbilde på en positiv måte, fordi vi har fokusert på en større bredde i det bibelske materialet.

Arbeidsrammene har endret seg også for prestene gjennom disse årene. Men jeg har merket meg at det ofte er kvinnene som først har satt på dagsorden f.eks. spørsmål om tilpasset arbeidstid, slik at også prestedtjenesten er blitt en tjeneste å leve med for hele preste-familien.

Jeg tror det er viktig at kirken gjenspeiler den menneskelige virkelighet. Når kvinner og menn sammen deler myndighet og forkynner og tolker Bibelens budskap, er jeg overbevist om at vi også får et helere og sannere bilde av Gud og evangeliet. Men jeg tror at vi stadig må være oss dette bevisst. Og det innebærer også at kvinner må våge å ta utfordringer og søke seg inn i lederstillinger som kan koste.

Kristin Molland Norderval sier i innledningen til sin bok "Mot Strømmen": "Når den kvinnelige teolog har like mange valgmuligheter for en adekvat utnyttelse av sin utdanning som den mannlige teolog - da begynner de kvinnelige teologers egentlige historie."

Dagfinn Stærk (red)
**KYRILL AV JERUSALEM
 DÅPSKATEKESER**

I vår nye serie Vitnesbyrd fra kirkefedrene henter vi fram tekster som ble utgitt i det 19-bind store verket Vidnesbyrd fra Kirkefædrene i tidsrommet 1880-1897 på Mallings Boghandels Forlag.

Denne første boken inneholder dåpsundervisningen som biskop Kyrill av Jerusalem holdt i siste halvdel av 300-tallet, en klassiker innen oldkirkens dåpstekster, samt en presentasjon av denne fargerike biskopen som igjen gjorde Jerusalem til et kirkelig kraftsenter.

Kr 178,-

Hva feirer vi i 2011?

AV INGUNN DALAN KOSNES, LEDER I NORSK KVINNELIG TEOLOGFORENING

Viktige møter i kirkebenken

I mange år har jeg vært prest også i Læstadius sitt land. Om de læstadianske menighetene finnes det mange forestillinger, og en av dem er at det ikke er plass til kvinner i prestedtjeneste. Jeg har lyst til å begynne der, i en liten kirke hvor salmeboken fremdeles heter Landstads salmebok, og hvor liturgien helst skal være fra 1920. I en slik kirke har jeg forettet gudstjenester, vigslor og begravelser. Vel hadde mine mannlige kollegaer jevnt over flere kirkelige handlinger enn jeg gjennom årene, og vel fikk de middag og laks med seg hjem når de reiste, men jeg opplevde full kirke ofte, og jeg opplevde hviskende takkeord i øret før jeg reiste. Laks fikk jeg andre steder.

Når vi feirer 50 år med kvinner i prestedtjeneste, er denne feiringen full av farger. Vi snakker så gjerne om "enten eller" i vår kirke i dag. Ja takk, sa Ole Brumm. Jeg drømmer om en åpen kirke; jeg mener vi er på vei mot en kirke som er rausere enn den noen gang har vært, dog ikke så raus som Gud selv. For når vi feirer at vi åpner dørene mot fremtiden og åpner dørene for alle mennesker som ønsker å finne plassen sin i kirken, så lukker vi dem ikke for den menigheten jeg også fikk være en del av i så mange år. Men vi synliggjør gjennom denne feiringen ansiktet på alle de menneskene som har jobbet seg vei gjennom tiden og gjennom kirkene for å personifisere det så mange mennesker frykter. Et sitat fra et menighetsmøte i Bugøyenes for mange år siden, hvor de diskuterte hva de skulle gjøre med denne

presten som var kvinne: "Jeg tror ikke jeg kommer til helvete ved å høre en preken av Ingunn." Og slik vokste vi sammen, og slik tror jeg de ville tatt imot enhver prest som var kvinne, og der fikk jeg lov å være den første, og gå sammen med dem et stykke på veien. De fikk beholde gudstroa si; så gjorde også jeg. Men det krever noen kilometers vandring i snøføyka, som mange har opplevd før meg.

Om å favne mangfoldet

For meg er 2011 en feiring og en markering av at vi kan nærme oss hverandre og slippe hverandre gradvis til og fram. Slik er vi med å skape en kirke som gir rom til alle som ønsker og trenger den. Det handler ikke om å kaste det gamle bak seg, eller å lage et skifte i kirken der det ikke er rom for å ta med barnetro og barnelærdom som faktisk er de bildene og den troa en har med seg inn i kirken.

Å sitte på bakerste benk på Kirkemøtet og lytte til gamle og unge, utdannet eller ikke, sine tanker om hvilken kirke vi vil ha, er en interessant opplevelse. Ofte presenteres bastante løsninger på hva som må til, som at vi må bevare det gamle i sine former, eller den motsatte varianten av at nå må mer ungdommelig stil til for at vi skal få flere i kirka. Min erfaring er at det er ingen av disse to som fører frem. Det er ikke engang en middelvei. Det som skaper kirke, er de stille møtene i kirkebenken hvor gjenkjenningen er, der tryggheten finnes, og hvor en møter mennesker ansikt til ansikt og forstår at vi trenger alle disse forskjellige

typene i kirken for at så mange som mulig skal bli møtt og finne en plass og en tilhørighet.

Symbolbærere

I store deler av mitt presteliv har jeg hatt kollegaer i min nærhet, som ikke aksepterer kvinner i prestetjeneste. Jeg kan ikke si jeg har opplevd det som et problem personlig, men det har medført mange merkelig episoder og noen lærerike stunder. Som kvinne i prestetjeneste har jeg på flere måter måttet ta ansvar for andre menneskers samvittighet, stort sett kollegaer, som ikke kan gjøre tjenester i fellesskap med meg. Sjelden har jeg opplevd det i møte med menigheten. De hilser den nye presten velkommen, og for mange blir vi kvinner tatt imot som et symbol på noe som er etterlenget. Dette handler ikke bare om kjønn. Det handler om den tradisjonen de er oppdratt i og har vokst opp i. Der er det behov for enten å løsne båndene litt på, eller løsrive seg fra, for å finne igjen sin egen gudstro og sin egen plass i kirkebenken, en plass som ikke er basert på strenge regler for oppførsel, men på en litt rausere Gud. Sånn sett har mange av oss kvinner hatt det enkelt i møte med menigheten, for kun i kraft av det å være kvinne og prest har vi kunnet få være bærere av noe mennesker har lenget etter.

Ingen kjønnskamp

Hvorfor feirer vi egentlig 50 år med kvinner i prestetjeneste? Flere har spurt, og flere har tenkt at dette kun er en kvinnefest. For meg er det mye mer. Men skulle jeg dele opp dette i kakestykker, skulle jeg ha forbeholdt et stykke til alle de kvinner som har gått foran, som har

kjent på kroppen hvordan det er ikke å være ønsket og akseptert verken på studiested, hos kollegaer og i noen tilfeller hos menighetene. Det stykket må være et stort et med mye takknemlighet for at noen våget, orket og holdt ut. Det har vært presisert at etter Ingrid Bjerkås kom mange som sto i tjeneste og kamp i flerfoldige år, og som har tålt mer motgang enn de fleste. Vi som er blitt prester de siste 20 årene, kan nok ikke helt forstå det, selv om noen av oss også har fått vite at vi "stirrer djevelen i hvitøyet". Så har vi igjen resten av denne kaken. For meg handler det om å feire at vi har en kirke som fremstår med sitt brede mangfold, som viser menighetene at vi tåler å leve med meningsforskjeller samtidig som vi bekjenner vår tro sammen. Prester er også symbolbærere, og om ikke kvinner hadde kommet inn og tatt ansvar for prestetjenesten, hadde vi hatt en fattigere kirke. Kirken trenger både kvinner og menn. Kvinner er ingen homogen gruppe, som menn ei heller er det, men sammen representerer vi det mangfold som kirken trenger.

I 2011 har hver menighet en genuin sjanse til å markere og å feire seg selv, og rette fokus mot en kirke i vekst, en kirke med rom for folk og en kirke som er der folk er. Jeg håper og tror at det er lokalkirken som får stå i sentrum i denne feiringen. Og jeg håper og tror at folk finner seg for god til å kalle det "jenteprest-feiring" og lage kjønnskamp ut av en feiring som jeg mener kirken trenger - ikke nødvendigvis en feiring av folkekirken, men en feiring av en kirke nærmere folket, takket være trofasthet og arbeid hos både kvinner og menn. Vi feirer Vårt kall.

”I vår opplyste tid”

Jubilanten sett frå eit anna og personleg farga perspektiv

AV EGIL MORLAND, FØRSTELEKTOR VED NLA HØGSKOLEN

MF 1975

Eg sit med eit utklipp frå Dagbladet i april 1975 framfor meg. Grunnen til at avisa, som på den tida hadde ord på seg for å vere mot prestar, men for kvinnelege slike, var på ”englefabrikken” - slik skreiv dei -, var at MFs forstandarskap hadde opning av praktikum for kvinner på dagsordenen. ”Hvem er det så - i vår opplyste tid - som går på denne presteskolen, noen endog ærbødig innforstått med at skolen ikke tillater dem å bli prester?” spurde avisa. Fordi eg var SU-leiar dette året, og året etter tillitsrepresentant for praktikumskullet, fekk eg med meg heile tre forstandarskapsmøte - to ordinære og eitt ekstraordinært - i høve denne saka.

Det var vondt å oppleve kløyvinga i professorkollegiet på nært hald. Og allereie året etter vedtaket, i 1976, vart det nye bruduljar då Bo Giertz ikkje fekk møta og tala om sitt syn for praktikumsstudentane.

Vi som ikkje har eit høgt, men som i løpet av studietida fekk det vi kan kalla eit personalt, embetssyn, var gjerne flaska opp mellom dei låge på Vestlandet. Det gjaldt også mange av kvinnene eg studerte saman med. Difor var orienteringspunktet i slike debattar ofte at bibeltruskapsidealet litt for raskt blei eit automatisk testkriterium, kanskje før testgrunnlaget var skikkeleg drøfta. Det hadde også sine psykologiske grunnar, sjølvsagt: Det var tryg-

gast å seia nei. Men på den måten vart avstanden til dei som sa ja, for stor. For somme i den leiren, som altså - til eiga fortvilning, ofte - vart symbolberarar for eit liberalt skriftsyn, fall då også overraskande fort når nye etiske spørsmål melde seg, i samsvar med all erfaring om dominobrikkers natur.

Dersom redaksjonen ved å utfordra meg til å skriva nokre ord til denne 50-års markeringa, tenkte at ei lita røyst frå ein uthaldande hard kjerne var på sin plass (vi, les: redaksjonen, er jo danna menneske), så har dei kome til feil adresse. Saka og debatten har fylgd meg heile livet, og den har aldri gitt meg glede. Mykje har også hendt sidan den hausten i 1969, då Helga B. og eg las til førebuaende prøver på Sydneshaugen i Bergen. No er ho preses. Måtte ho få styrke og vit!

The proof of the pudding

The proof of the pudding is in the eating, heiter eit gammalt engelsk ordtak. Ein av variantane av dette ordtaket er at på fruktene skal treet kjennast. Mange vil no i 2011 tenkja at ”Vi går frå siger til siger.” Men for den som, til liks med underteikna, har henta sine ideal og tankar om kva kyrkjeleg integritet er for noko, frå kyrkjekampen under krigen, blir diverre mykje av det som har hendt dei siste femti åra, ei forfallshistorie. Staten har styrt bispeutnemningane beinhardt; vi har ikkje sett snurten av det Berg-

grav i sitt store kyrkjeprogram kalla "kallelens frihet". Kvinneprestmotstanden er naturleg nok radert vekk frå bispekollegiet (utan at nokon i posisjon til å gjera noko med det har gjort noko som helst for å hindra det). Men dét er berre ein innkalkulert konsekvens. For det var eit større prosjekt som skulle realiserast, nemleg å snu kyrkja sitt homofilisyn - frå toppen. Eg har ikkje vore samd med Bo Giertz når han seier at eit ja til kvinnelege prestar har eit ja til homofilt samliv som naturleg endestogg. Men eg synest det er irriterande om han i praksis skulle få rett.

Det var noko evangelisk visjonært over engasjementet for å få fleire kvinnelege prestar i kyrkja. Og det var for mange ikkje primært eit likestillingskrav; den viktigaste likestillinga er for lengst ordna: at vi i vår frelses sak og ved trua på Kristus er likt stilte overfor Gud (Gal 3,28). Nei, det vi hørde mykje av den gangen, var at så mange *fleire* skulle bli nådd med evangeliet når det endeleg vart tala også av dei som med sitt kjønn representerer halve folket. Som prinsipp er det sjølvsaugt heilt ubrukeleg, og det vil i praksis vera uråd å etterprøva - reint bortsett frå at ingenting i praksis tyder på at det slo til. Men i dag må vi spørja mannelege prestar, minst like sterkt som kvinnelege, om det er denne nauda for folks frelse som driv oss.

Sentrumsteologi = antiteologi

Eg sit med eit anna utklipp ved skrivebordet. Det er ein liten artikkel som Jan Inge Sørebo, no professor i vitskapsteori, skreiv då han var journalist i Dagen. Overskrifta er som ovanfor. Poenget hans er enkelt: Når folk ikkje - kyrkje-folk aller minst - forankrar teologien sin i det som er kyrkja sitt sentrum, Skrift og vedkjenning, får vi eit flytande sentrum. Det er geometrisk eller matematisk å forstå. Ein vert oppteken av å måla kor gjennomsnittet av haldningar og standpunkt ligg, i staden for å spørja etter kor *dei* ligg i høve til det kyrkja er forplikta på.

Derfor er ikkje sentrumsteologien eigentleg oppteken av teologi. Teologi forstyrrar. Teologi skapar uro. For den stiller andre spørsmål enn sosiologi og statistikk gjer. Pussig nok les eg på nettet i skrivande stund at den nye biskopen i Borg må stå "sentralt" i kyrkja. Gjett kva det

tyder! Her går det raskt frå representativt demokrati til representativ teologi. Difor er det knapt noko uttrykk eg mislikar sterkare enn at einkvan "står sentralt i kyrkja". Men med det på visittkortet er alle nødvendige signal sende ut, og kravet om å gjera opp sin teologiske rekneskap vert fråfalle med ein smil.

Presteforeninga: kollegafellesskap!

Eg har altså aldri vore oppteken av å markera syn i kvinneprestsaka, mest fordi eg ikkje har hatt noko. Men eg såg det nærast som eit kall, eller: eit spørsmål om integritet, å dra i feltet for dei som vart plaga for at dei heldt seg til kyrkja sitt gamle syn. Det blei ei ikkje reint lita mappe av det, dei åra eg var leiari i PF.

Før den tid vart dei såkalla køyrereglane til. På 1990-talet vart dei fleire gonger endra, sist fordi nye utfordringar venta når det no også var ei kvinne i bispestolen. Dei som har interesse for slikt kan lesa Bugge Amundsen si PF-soge, frå foreininga var "på kanten av stupet" (s 192), via Per Lønnings løysing: *cooperatio in non sacris*, til dei såkalla køyrereglane løyste - ikkje dei teologiske, men - dei praktiske utfordringane. Eigentleg var det ikkje køyrereglar, korkje påbod eller forbod, men ein slags vike-rechtsreglar for dei som ikkje hadde ein pålagd, nødvendig funksjon på den aktuelle kollisjonsstaden. Dessutan var dei *kollegareglar* (uttrykket er vakkert: å lese saman, kanskje frå den tida då bøker var få og dyre, og fleire måtte lese i lag og difor vente med å bla om til alle var komne ned sida).

Frå bispemøte til PF - tur/retur

I 1978 skreiv Ole D. Hagesæther ein kort og poengtert presentasjon i *Inter Collegas* ("Vi hører sammen!") av det som Landsstyret i PF hadde vedteke om "Kollegafellesskap og samarbeid", altså køyrereglane. Etter at bispemøtet (BM) i 1969 kom med ei fråsegn om kvinnelege prestar, tok PF ballen og starta med det ein ærerik periode for samarbeid i kyrkja - på tvers av usemje i sjølve saka. Den sentrale setninga i presentasjonen hans er at "samvittighetsfrihet har bare en verdi dersom den kan omsettes i handling".

Denne setninga gjeld ikkje lenger i kyrkja, og det er til skam og skade for oss alle. Dersom ein prest av den gamle sorten er så dum at han

søker eit embete der kyrkjelege aktørar og deira klakkørar i pressa har andre planar, så får han smaka kva dumskap er for noko. I skrivande stund gir Bergens Tidende ei heilside til anonyme skribentar som krev at NLA skal utvisa (!) ein student som har vore aktiv i den aktuelle debatten i Johanneskyrkja i Bergen! Vel, i prestemangelens tid er det nok plass for alle, så lenge dei held seg i dertil eigna reservat. Men i stadig mindre grad finst dei oppover i hierarkiet.

I 1995 greidde ei arbeidsgruppe (breiare samansett gruppe har vi vel knapt hatt i kyrkja!) nedsett av BM, å koma fram til ei innstilling om delegasjon av tilsyn i dei tilfella der ei kvinne er biskop. Mandatet frå BM var å finna eit grunnlag som "kjennes tilstrekkelig" til at dei aktuelle prestane kan bli i tenesta. PF slutta seg til og justerte køyrereglane i samsvar med dette. Diverre fell dei høgkyrkjelege sine haldningar her saman med dei lite kompromissvillige på den andre sida. Og etter Porvoo er biskopane valne på fingrane når det gjeld å delegera, igjen: diverre.

(I parentes: Vegen vidare for medlemene i arbeidsgruppa kan tena som eit apropos også til den saka vi her skriv om. To er pensjonistar [H.T. Bondevik og T. Thorp]; to har konvertert [A. Dingstad og B. T. Oftestad]; dei to kvinnene har gjort karriere i Departementet [A. L. Brodt-korb og I. Vad Nilsen], og sekretæren [O. Fykse Tveit] er blitt generalsekretær i KV. Under-teikna er ikkje i aktiv presteteneste, men har det godt på NLA Høgskolen.)

Men så: I 2004 gjer PF eit lite ærefullt vedtak; med skam å melde var det ukjent for mange (dei fleste?) til ganske nyleg. "Problemet" vert no sendt i endeleg retur til biskopane. Og saka fortener at vi får lesa vedtaket *in extenso*:

Hovedstyret (HS) viser til at

"Landsstyret i PF anbefalte i 1978 at dokumentet "Kollegafellesskap og samarbeid" (de såkalte "Kjørerreglene") ble lagt til grunn for biskopenes håndtering av uløselige konfliktsituasjoner. Siden den gang har da også biskopene, som ledere av prestatjenesten, lagt dette til grunn ved håndteringen av slike saker. På denne bakgrunn legger HS til grunn at kjørerreglene ikke er en del av PFs fagpolitiske profil. PF har tidligere orientert BM og gjentatt PFs oppfatning i møte med BMs preses..."

Her var det mykje som blei lagt til grunn! Vedtaket har fleire hol enn ein sveitserost. For det første er dette kollegareglar, ikkje bispereglar. For det andre var ikkje sakene uløyslege; reglane viste veg ved hjelp av forkøyrersrett for den som etter kyrkjeretten måtte vera til stades ved ei kyrkjeleg handling. Og den ekseget finst ikkje som kan forstå vegen frå premiss til konklusjon i vedtaket. For HS sa at "på denne bakgrunn" la ein til grunn at reglane ikkje var ein del av PFs fagpolitiske profil. Den motsette konklusjonen var vel meir naturleg, dersom føremålet var å gje moralsk autoritet til biskopane si haldning?

I praksis tyder dette - og det har alt vist seg i praksis - at PF ikkje berre har sendt ballen i retur. Køyrereglane er ikkje lenger PF sine. Og dermed har prestar med det gamle synet ikkje ein gong fagforeininga i ryggen når dei prøver å realisera den enkle sanninga at "samvittighetsfrihet har bare en verdi dersom den kan omsettes i handling".

Det er ikkje nokon konklusjon på dette innlegget, utover den at kampen for kvinner som prestar er vunnen og rår åleine grunnen i Den norske kyrkja. I gleder over det får ein fundera over at majoriteten av kyrkjesamfunn i verda ikkje har gått same vegen, og heller ikkje kjem til å gjera det. Og så kan ein, sånn innimellom, senda ein tanke til dei som no er så marginaliserte i kyrkja at dei berre held ut i tenesta fordi dei har eit sterkt kall (og kanskje litt bekymring for økonomien), men ingen ambisjonar ut over det.

Eg kan for min del senda tankar andre vegen. Eg skal ikkje gløyma dei kvinnelege pastorane eg såg i Kina, som i sterk tru og utan omsyn til konsekvensane for liv og framtid, sto fram med sine vitnemål om Kristus. Utan det vitnemålet arbeider vi, menn eller kvinner, til fånyttes.

50 år med kvinners prestedtjeneste – protest, omtolkning og tilslutning

AV ANNE SKOGLUND, NESTLEDER, DEN NORSKE KIRKES PRESTEFORENING

Gjennom Den norske kirkes Presteforening (PF) 110-årige historie har PFs medlemmer forholdt seg til historien og tradisjonene som noe de kunne gi sin tilslutning til, protestere mot eller omtolke. Det gjenspeiler seg også i spørsmålet om kvinners prestedtjeneste. I anledning jubileet for 50 år med kvinners prestedtjeneste i Den norske kirke kan det være interessant å se på PFs rolle gjennom disse årene. Jeg vil særlig fokusere på disse tre punktene:

- Hva skjedde i forbindelse med at Sokneprest Ingrid Bjerkås søkte om medlemskap i PF?
- Hvordan har det gått med kollegafelleskap og samarbeid?
- Den vanskelige balansegangen.

Kvinnens medlemskap i PF

Helt siden Stortinget i 1938 åpnet adgang for ordinasjon av kvinner til geistlige stillinger, hadde spørsmålet om kvinners prestedtjeneste ligget der som en potensiell konflikt i presteforeningen. Da Sokneprest Ingrid Bjerkås søkte om medlemskap i PF i 1963, var det i følge kirkehistoriker Arne Bugge Amundsen *"ingenting i foreningens lover ... som gjorde hennes medlemskap umulig. Likevel: de store teologiske og kirkelige konfliktene rundt kvinneprest spørsmålet, som dessuten hadde fått sprengkraft nettopp gjennom ordinasjonen av Bjerkås to år tidligere, gjorde at det ganske enkelt var umulig å se bort fra at dette vil skape problemer for foreningen."*

Det er ingen tvil om at denne saken var vanskelig og betent. Kvinneprestspørsmålet var nær ved å splitte PF. Søknaden om medlemskap for Sokneprest Bjerkås ble drøftet av landsstyret samme år som det ble åpnet for medlemskap for kvinner, uten at man dermed tok stilling til det teologiske stridsspørsmålet om kvinners adgang til ordinasjon.²

Da spørsmålet om medlemskap ble behandlet som lovendringsforslag på GF høsten 1964 ble det gitt referatforbud. Det ble lagt fram 5 ulike forslag til vedtak, men ingen oppnådde 2/3 flertall - så resultatet ble ingen avklaring om kvinners medlemskap. Dette kunne ikke foreningen leve med. Det ble derfor tillyst ekstraordinær generalforsamling i august 1965. Drøftingene skulle foregå i full åpenhet, og forhandlingene ble enda til tatt opp på lyd-bånd. Partene sto langt fra hverandre og med stor fare for brudd på prinsipielt grunnlag. Et av ankepunktene var knyttet til spørsmålet om gudstjenestefelleskap: Hvordan skulle man løse de praktiske problemene dersom kvinnelige prester fikk adgang til foreningen? For å komme til avklaring vedtok GF å endre første ledd i foreningens formålsparagraf:

"Foreningens formål er å samle Den Norske Kirkes prester til felles oppbyggelse og til løsning av felles oppgaver i kirkens tjeneste på evangelisk grunn." (1952) til

"Foreningens formål er å samle Den norske kirkes prester og andre teologiske kandidater til

oppbyggelse og løsning av kirkelige oppgaver på evangelisk-luthersk grunn." (1965)

Ved å fjerne adjektivet "felles" hadde man unngått å tvinge partene til et ideologisk, praktisk og gudstjenestelig samarbeid innenfor foreningen, mens man derimot ikke eksplisitt sa noe om at den "evangelisk-lutherske grunn" var uforenlig med status som kvinnelig prest. For å få dette til måtte man imidlertid også supplere lovendringen med en prinsipputtalelse om at generalforsamlingen med dette "ikke har tatt stilling til det teologiske kontroversspørsmålet om kvinnelig prester".³

Fra å være en organisasjon av og for mannlige prester medførte dette vedtaket at en åpnet opp for medlemskap for ordinerte kvinner så vel som andre teologiske kandidater.

Per Lønning bidro til en nyorientering av organisasjonen da han fastslo at "Presteforeningen var en fagforening, men en kristelig sådan,"⁴ der det overordnede målet for foreningen ble forent gjennom kollegialt fellesskap og bredt engasjement for alt som berørte medlemmers interesser. Lønning kom med en nyttig presisering om at foreningen ikke var "å forstå som identisk med kirkens embetspyramide eller noen del av denne", og den "utøver, prinsipielt sett, ingen funksjoner på kirkens vegne (...). Opplater den sin munn i teologiske spørsmål, er det ikke kirken qva kirke som taler."⁵

Kollegafellesskap og samarbeid på tvers av teologisk uenighet

Lønning tok konsekvensen av aksentforskyvningen fra 1952-lovene og avviste at det skulle ligge noen prinsipiell eller praktisk konflikt mellom kollegialitet og interessekamp - i all fall ikke i teorien. Etter som flere kvinner ble ordinert, vokste det fram et behov blant prestene for retningslinjer for å bevare gode kollegiale forhold innad i kirken. Etter landsmøtet i 1977 og på initiativ fra Bjørgvin stiftsstyre nedsatte sentralstyret en ad hoc komité for å drøfte aktuelle spørsmål vedrørende kollegafellesskap og samarbeid.⁶ Det førte til at landstyret i 1978 vedtok de såkalte "kjørereglene" som var ment som retningslinjer for å bevare gode kollegaforhold i vår kirke. Debatten var ikke av en teologisk karakter, men var en praktisk tilrettelegging for hvordan man

i praksis skulle håndtere kvinneprestuenigheten kollegialt og under hensyntagen til integritet og overbevisning hos alle involverte parter. Konklusjonen var at ingen pålegges alter- og prekenstolfellesskap i strid med sin samvittighet. Det skulle med andre ord være samvittighetsfrihet i spørsmålet om kvinners prestatjeneste, men i praksis medførte de ofte vikeplikt for den kvinnelige presten.

På GF 2003 var det på ny debatt om kjørereglene, hvorvidt de fortsatt skulle være en del av PF politiske plattform. Bakgrunnen var en henvendelse fra Lofoten prostilag som kritiserte at språket i kjørereglene gjorde de kvinnelige prestene til et problem. Sokneprest Ann-Helen Fjelstad Jusnes, Lofoten prostilag, tok ordet under debatten og sa følgende: "En fagforening som arbeider for at kvinner og menn skal ha like arbeidsmuligheter," kan ikke ha "kjørereglene" som en del av sin politiske plattform. Hun presiserte at "Vårt mål er ikke å gjøre situasjonen vanskeligere for de prester som har problemer med kvinners prestatjeneste, men å gjøre dette til arbeidsgivers problem."⁷ Forslaget fra Lofoten prostilag ble ikke realitetsbehandlet. Det er verdt å legge merke til at det i forbindelse med Lærenemndas uttalelse i Tunsberg-saken om veiledning (dvs. kjørereglene) i 2003 blir sagt:

"De er utformet av Presteforeningen og har fått tilslutning av Bispemøtet for å løse konkrete problemer. En slik forståelse legger også andre sentralkirkelige organer til grunn. Hovedstyret tolker dette slik at det er biskopene som nå forvalter veiledningen. Derfor har hovedstyret oversendt "Kjørereglene" til Bispemøtet."⁸

Spørsmålet om PFs fagpolitiske plattform og "kjørereglene" ble året etter satt på dagsorden igjen av PFs fagråd for kvinne- og likestillings-spørsmål (FAKL). De anså ikke at kjørereglene lenger skulle være en del av PFs fagpolitiske profil. Dette førte til at PFs hovedstyre fattet følgende vedtak høsten 2004:

"Landstyret i Den norske kirkes preste-forening anbefalte i 1978 at dokumentet "Kollegafellesskap og samarbeid" (de såkalte "kjørereglene") ble lagt til grunn for biskopenes håndtering av uløselige konflikt-situasjoner mellom kolleger. Siden den gang har da også biskopene, som ledere av prestatjenesten, lagt dette til grunn ved hånd-

teringen av slike saker. På denne bakgrunn legger Hovedstyret til grunn at kjørerreglene ikke er en del av PFs fagpolitiske profil. PF har tidligere orientert Bispemøtet og gjentatt PFs oppfatning i møte med Bispemøtets preses senest i november d.å.⁹⁹

Den vanskelige balansegangen.

Da kjørerreglene ble utarbeidet i 1978, var det et nødvendig grep og et viktig bidrag til å håndtere et uløselig problem. Spørsmålet om kvinners prestatjeneste skapte store spenninger blant prestene. I årenes løp har det vært mange som har stilt kritiske spørsmål til samvittigheten som en pålitelig rettesnor i spørsmål knyttet til kvinners prestatjeneste. Hvor går grensen for når samvittigheten blir en kamuflasje for kulturelt betingede forestillinger om hva som er akseptabelt eller ei?

I noen av våre søsterkirker i Afrika har de erklært at for egen del er spørsmålet om kvinnelige prester et spørsmål om kulturell og ikke teologisk forståelse. Våre egne kulturelle briller har også satt sitt preg på debatten om kvinners prestatjeneste i Norge. Hva preget debatten den første tiden? Det var ikke primært en teologisk debatt, men mer en kulturell debatt. Ifølge Synnøve Hinnaland Stendal "var det ikke bare husmorideologien og skaperordningsteologien som gjorde seg gjeldende, men også likestillingsideologien. Det var ideen om kvinners likeverd og likestilling som drev fram hele endringen, og det er disse verdiene som har vist seg å ha framtida for seg ... Likestillingstenkningen vektlegger da også heller det felles menneskelige, mangfold og individualitet istedenfor å poengtere kjønnsforskjellene."¹⁰

Tidene har endret seg, og det er i dag mulig å argumentere på en helt annen måte for kvinners prestatjeneste. Vi finner for eksempel et klart uttrykk for dette i en komitéinnstilling fra Kirkemøtet i 1996 i sak 14/96: "Kvinnelege prester og andre kvinner i kyrkja må spela ei viktig rolle for å føra evangeliet ut til dagens menneske og til nye grupper og såleis fortolka den kristne bodskapen i vår kultur og vår kontekst."¹¹ I tråd med dette omtales også kvinnelige prester som "ein stor og nødvendig ressurs for å bera evangeliet fram i folket".¹² At kvinners prestatjeneste har vært en omstridt sak, underslås likevel ikke. Kirkemøtekomiteen

konstaterte blant annet følgende: "Dei kvinnelege prestane har ein særleg funksjon som symbolberarar for likeverd og likestilling. Denne gruppa har måtta bera ei særleg tung bær i oppbrotet frå rådande tradisjoner og tankemåtar og strevet for at nye haldningar og praksis skulle få gjennomslag. Kyrkja skuldar både dei leke og dei ordinerte kvinnene som har gått i brodden, stor takk."¹³ Det er gledelig å se at kirken har et uttalt ønske om å øke kvinneandelen i kirkelige lederstillinger. Så gjenstår det å sette kraft bak ordene.

I et hundreårspektiv er kvinners mangfoldige deltakelse i samfunnslivet, i politikken og i yrkeslivet, en av de aller viktigste samfunnsendringene som har skjedd. Spørsmålet om kvinnelige prester er i så måte et godt eksempel på den gjensidige påvirkning og det samspillet som har vært mellom kirke og samfunn. Det er helt åpenbart at den statskirkelige rammen har vært forutsetningen som muliggjorde kvinners prestatjeneste. Det har skjedd som følge av modige og sterke kvinners tålmodige arbeid gjennom mer enn 50 år.

En liten tankevekker på tampen: PF mottar fortsatt i dag signaler, fra både kvinner og menn, om at det er utfordringer knyttet til kvinners prestatjeneste. Det er mange av oss kvinner, inkludert meg selv, som opplever at vår tjeneste som prester ikke er like akseptert av alle. Dette er særlig en utfordring i områder hvor konservative lekmannsorganisasjoner står sterkt. "Ønsker ikke kvinnelige prest"- er ord jeg møter i forbindelse med enkelte begravelser og vielser i mitt tjenestedistrikt i 2011.

Vi trenger en kirke som holder fram kvinners prestatjeneste som en velsignelse for kirken og evangeliet.

Jeg vil takke alle kvinner som har gått foran, og som gjennom tjenesten som prester har gjort dagens kirke mulig. Til lykke med jubileet.

Litteratur

Amundsen, A. B. (2000). *Kollegialt et og interessekamp, Den norske kirkes presteforening 1900-2000*. Oslo: Verbum Forlag. Utgitt i samarbeid med Den norske kirkes presteforening.

GF 2003, Sak 11 Kjørerreglene.

HS-2004 SAK 2004-5-15 Kjørerreglene.

Kollegafellesskap og samarbeid. Uttalelse vedtatt av presteforeningens landsstyre 30.mai 1978 Stendal, S. H. (2006). Hundre år med spørsmålet om kvinnelige prester i Skandinavia. I H. A. (red), *Mellom embetsmyndighet og demokrati*. Oslo: Nr. 48 i Den norske kirkes presteforenings studiebibliotek.

framtiden må leve med kvinneprestar i kyrkja vår. Saka er ikkje av kyrkjesplittande karakter. Dette må likevel ikkje føra til at vi underkjenner det alvorret kvinneprestmotstandarane tillegg saka, og dei problema dette skaper både for dei sjølve og andre. Dersom vi berre er samde om at vi må leva med problemet, utan på alvor å vilje drøfta korleis, kan det koma dit at det resulterer i sprengning av foreningen." (1978, s. 3).

¹ Amundsen, 2000, s. 192.

² Ibid s. 192.

³ Ibid. s. 194.

⁴ Ibid s. 122.

⁵ Ibid. s. 222.

⁶ I brevet fra Bjørgvin stiftsstyre heter det bl.a.: "Det er så langt eg forstår, allmenn semje om at vi i

⁷ GF 2003 Sak 48/03.

⁸ GF 2003 Sak 48/03.

⁹ HS sak 2004-5-15.

¹⁰ Stendal, 2006, s. 29.

¹¹ KM 2006 protokoll s. 147.

¹² Ibid.

¹³ Ibid. s.146.

Aktuell bok fra Luther Forlag!

Jens Olav Mæland

GLEMT AV SINE EGNE

Rapport fra de kristnes situasjon i Det hellige land

Et vekkerrop til norske kristne!

"Har vi glemt våre kristne søsken i Palestina? Mange av dem har emigrert slik at den kristne befolkningen i Det hellige land er dramatisk redusert. Mæland viser oss at de bibelske landløftene ikke kan brukes som unnskyldning for at elementære menneskerettigheter settes til side. Hans bok er et vekkerrop til norske kristne og til alle Israel-venner: 'Du må ikke tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer deg selv!'"
Professor Hans Kvalbein, MF

"Boken er balansert og kjemisk fri for antisemittisme. Men den lodder situasjonen på dypet. Den historiske gjennomgangen gir en god oversikt over utviklingen i området. Boken er full av informasjon og kunnskap."
Prest Oddvar Tveito i LK.

Kr 248,-

Motstand – betinget støtte – likeverdighet

Betraktninger om Menighetsfakultetets utvikling og min egen...

AV VIDAR L. HAANES, REKTOR VED DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET

Bakgrunn i Laget

Ingrid Bjerkås ble ordinert til prest den 19. mars 1961. I april samme år ble jeg født. Det har følgelig vært kvinnelige prester i Den norske kirke i hele mitt liv. Jeg tilhører en generasjon som tross alt er opplært til likestilling, og det var for meg helt naturlig at kvinner ble direktører, politi eller statsminister. Men hvorfor opplevde jeg det ikke like naturlig at kvinner kunne bli prester? Jeg vokste opp i et solid kristent miljø i Kristiansand, med et aktivt menighetsliv og et stort engasjement for indre- og ytre misjon. Jeg gikk til gudstjeneste på søndagen og deltok i menighetens ungdomsarbeid. I tillegg gikk jeg i Laget, satt i styret det meste av ungdomstiden og fikk god opplæring i både bibelkunnskap og ledelse. Vi oppfattet det som selvsagt at ikke kvinner skulle være prester. Vi lærte at dette hadde med bibeltroskap å gjøre. Jeg deltok på internasjonale møter i lagsbevegelsen og erfarte at kristne medstudenter fra andre deler av verden ikke engang var klar over at man burde være mot kvinnelige prester. Det er relativt mange av de kvinnelige lagssekretærene jeg møtte i Laget på 1970- og 80-tallet, som i dag er ordinerte prester.

Student på MF

Da jeg begynte på MF i 1980, ble jeg overrasket over at så mange av lærerne var positive til kvinnelige prester. Samtidig undret jeg meg over at de fleste kvinneprestmotstanderne på MF argumenterte embetsteologisk mot kvinners ordinasjon. Med min lavkirkelige bakgrunn var dette vanskelig å forstå. Professor Leiv Aalen hadde sluttet på MF før jeg begynte som student, men han hadde fortsatt mange talsmenn blant de eldre mannlige studentene som diskuterte embetsteologi, underordning og kefalé-struktur. Jeg var neppe den eneste som opplevde argumentene mot kvinners prestatjeneste som så uholdbare at disse - ironisk nok - ble avgjørende for å endre oppfatning. Jeg kunne rett og slett ikke stå inne for et slikt syn verken på embetet eller på kvinnen. Jeg fikk også hjelp til klargjøring av eget syn gjennom samtaler med medstudenter og gode lærere, og etter hvert kvinnelige kolleger ved MF.

Litt MF-historie fra 1975-1976

Allerede i 1955 hadde studentenes allmøte på MF tatt til orde for å åpne praktikum for

kvinner. I 1972 gikk flertallet av Lærerrådet inn for kvinnelige prester. Likevel ble Gro Steensnæs Håvåg nektet opptak på praktikum i 1975. Hadde ikke noe forandret seg? Jo, det var én ting som hadde forandret seg, og det var de kvinnelige studentenes pågangsmot og vilje til å si fra. Det skjedde på mange måter et mentalitetsskifte på MF i 1975-76.

MF hadde siden 1920-tallet hatt egne samlinger for vordende prestefruer. Fru rektor Smemo holdt blant annet er foredrag i 1941 om "Prestekonen hjemme og ute". Her sa hun at det var til skade for prestens autoritet når menigheten ikke opplever at "prestens hustru er hans første proselytt og medhjelp". Blir prestekonene for selvstendige, så "står de i veien for sin manns frie utfoldelse og blir dermed en hindring i hans prestetjeneste" (*Mellom Brødre* 3/1941).

I 1975 sa en tidligere landssekretær og studentprest i en hilsen til MF-studentene at det spilte en avgjørende rolle for en prest hvordan hans hustru var, at hun forsto prestetjenesten innenfra og forsto at denne måtte ha førsteprioritet i prestens liv: at han er Guds tjener og herold. Hvis ikke hans hustru forstår dette, vil det være en belastning å være gift. Hun må være villig til å dele kallet med sin mann (MB 2/1975). Kari Revheim, studentrådsrepresentant i fakultetsrådet - og senere personalsjef på Aker sykehus - kunne ikke la dette stå uimotsagt (MB 3/1975). Skulle prestekona alene få ansvaret for hjem og familie, og var hennes identitet avhengig av mannen? Har hun ikke en egen utrustning og tjeneste - et eget kall og egne talenter? Visste han ikke at det var blitt 50-60 kvinnelige teologistudenter på MF? Mange av dem hadde helt konkrete planer om ordinasjon.

I det siste nummer av studentbladet *Mellom Brødre* i 1975 finner vi stud.theol. Inger Celius' intervju med kapellan Kari S. Hoel om hvorfor hun ble prest. Kari Hoel var den første kvinnelige teolog fra MF som var i embetsstilling. Hun ville gjerne ha kunnet ta praktikum på MF og sluppet å skifte både faglig og sosialt miljø i en så viktig fase av utdannelsen. Hun identifiserte seg med MFs teologi, og ulik teologi gir nødvendigvis ulike utslag i begrunnelsen av praksis, så året på praktikum var blitt en stor skuffelse for henne. Året etter, i 1976, vedtok

man å åpne praktikum for kvinnelige kandidater, og Inger Celius og Helga Haugland Byfuglien var de to første kvinner som tok praktikum på MF. Det første nummer av *Mellom Brødre* i 1976 ble et temanummer om "jenter på MF". Solveig Fiske skrev:

"På MF er det både godt og vondt å vera jente og teologistudent. Godt avdi ein er i lære - og at ein får mange gode vener. Men dei fyrste semestra er det strevsamt støtt å verta stilt spørsmål om kva ein skal nytte studiet til, om kvinneprestar og bibelsyn. Den intense debatten om opning av praktikum og om kvinneprestar har vori tung å bera for MF. For ein del av oss jentene har det vori særns vanskeleg, avdi det ikkje berre er eit interessant teoretisk debattemne, men og eit reelt praktisk problem som vedkjem oss sjølve" (MB 1/1976).

Signe Fyhn tok denne våren initiativet til å starte opp Kvinnegruppa på MF. Samtidig ble foreningen for vordende prestefruer lagt ned. Som et siste tegn på de kvinnelige studentenes bevisste arbeid i for å synliggjøres på MF, skiftet studenttidsskriftet *Mellom Brødre* navn til *Mellom Søsken* fra og med nummer 5/1976.

Lang vei mot likeverdighet

I 1978 fikk kvinner rett til å velges til styre og forstanderskap på MF. Det lå en ikke liten dobbeltkommunikasjon i MF-miljøet på 80-tallet - i min egen studietid. Mange la vekt på betydningen av å ha ordinerte kvinner som prestelærere for å sikre gode rollemodeller for studenter av begge kjønn. Men fra Lærerrådets flertall i 1972 sa ja til kvinnelige prester skulle det gå mer enn 20 år før MF fikk sin første ordinerte kvinnelige lærer.

Først i 1986 vedtok Forstanderskapet at de kandidater som ønsket det, kunne ha kvinnelige prester som veiledere på praktikum. To år etter åpnet man for kvinnelige prester som timelærere, og så i 1992 ble Berit Okkenhaug tilsatt på praktikum, og fakultetslektor Laila Riksaasen Dahl ble ordinert. Så fra 1993 hadde MF omsider fått kvinnelige prester som lærere - mer enn 20 år etter Lærerrådets vedtak.

Det er altså gode grunner til at svært mange jenter på MF - helt frem til 1990-tallet - opplevde at de nok var formelt akseptert, men at de likevel ikke var helt gode nok. De måtte stadig forsvare sitt kall og sitt studievalg. Det var alltid

en eller annens samvittighet man måtte ta hensyn til. Man måtte alltid være forsiktig for ikke å støte noen. Det er ingen tvil om at det har kostet mye for dem det gjaldt. Jeg hørte hva mine kvinnelige medstudenter sa på 80-tallet, men jeg tror ikke helt jeg forsto det. Det er jeg ikke stolt av i dag.

Mange argumenterer fortsatt med at kvinner kan være like gode predikanter som menn, eller at man utfra kjennskap til eller erfaring med en dyktig kvinne mener at hun - og andre kvinner - bør kunne bli prester. Dette er i virkeligheten uholdbare, subjektive argumenter. Hvorfor skulle man stille andre eller høyere krav til dyktighet for kvinner enn for menn? Andre tenker nærmest ut fra det såkalte nødsprinsippet som ble brukt av Gisle Johnson og Indremisjonen på 1870-tallet da de aksepterte at lekfolk kunne preke fordi det var så stor åndelig nød. I 1891 tok Indremisjonen farvel med nødsprinsippet og mente at lekfolk hadde rett og lov til å preke. Det er nødsprinsippet som er i bruk når man bruker prestekrisen i Den norske kirke som argument til støtte for kvinnelige prester. Dette argumentet blir etter min mening også feil. Først når vi slutter å argumentere med kvinners dyktighet eller kirkelig nød, har vi oppnådd full likeverdighet mellom menn og kvinner i kirken. Vi trenger

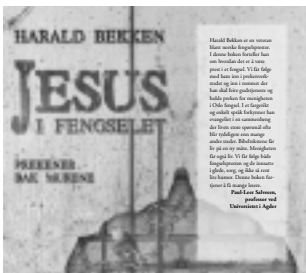
prester og åndelige ledere av begge kjønn, ikke fordi den ene eller andre har rett til det, men fordi vi står sammen i tjenesten og utfyller hverandre. En rekke bibeltekster fremhever likeverdet mellom kvinner og menn, og Jesus selv viser en slik holdning i praksis.

Men det har vært en lang vei å gå. Kanskje var det nødvendig med en Ingrid Bjerkås for å bryte nytt land. Hun var sterk og egenrådig, og hadde ikke nødvendigvis så god kommunikasjon med sine mer tålmodige medsøstre. Hun ble den første, men ikke den siste, som måtte tåle omkostningene ved å ta i mot kallet og utøve tjenesten som prest. Og det finnes fortsatt mange helter i blant oss. I dag kan vi ikke forestille oss Den norske kirke uten kvinnelige prester. I 1975 ble Gro Steensnæs Håvåg nektet opptak på praktikum. I 2010 fikk hun Haugeunds hederspris for "fortjenstfull virke som prest og omsorgsperson og for sitt sosiale engasjement". Helga Haugland Byfuglien var en av de to første kvinner som året etter fikk opptak på praktikum. I dag er hun biskop og preses i Den norske kirke fordi hun har tillit og er best egnet, verken på grunn av eller på tross av kjønn. Forhåpentlig kan vi nå, 50 år etter vi fikk vår første kvinnelige prest, håpe på likeverdighet.

Harald Bekken

JESUS I FENGSELET

Prekener bak murene

"En prekensamling som burde være pensum for alle forkynnere! I det hele tatt er dette en prekensamling både til oppbyggelse og inspirasjon, selv for den som aldri har satt sin fot innenfor et fengsel."

Per Eriksen i VL

Kr 278,-

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

SØNDAGSTEKSTEN

Elin Lunde, Martin Hunsager og Sjur Isaksen

1. søndag etter påske

1. mai 2011

Prekentekest: Joh 20, 19-31

Lesetekster: Jes 43, 10-13 og 1. Kor 15, 53-57

Til dagen

Fra gammelt av er 1. søndag etter påske dagen da de nydøpte tok av seg sine hvite dåpsklær. Påskefesten er over. Nå er det tid for fordypping, men påskegleden skal vi få ta med oss. 1. søndag etter påske faller i år sammen med 1. mai. Hvor stor vekt det legges på Den internasjonale arbeiderdagen, må vurderes ut ifra lokale forhold og forventninger. Der jeg bor, i en av Groruddalens ytterkanter, er 1. mai den dagen i året med desidert størst kirkebesøk, bortsett fra julaften. Den dagen er det "stinn brakke", og menigheten er ganske utypisk for en søndag etter påske. Det legger noen føringer også for prekenforberedelsene.

Til teksten

Prekenteaksten tar oss rett inn i disiplenes situasjon etter oppstandelsen. Samme kveld er disiplene samlet. De er redde for jødene, står det, og derfor har de låst dørene. Kanskje de, etter å ha vært vitne til Jesu brutale død, er redde for sine egne liv. Det går også rykter om at de har stjålet liket (Matt 28, 11-15), og de gjemmer seg for beskyldningene. Mens de sitter der i frykt, kommer Jesus til dem gjennom de stengte dørene. I parallelteksten vi finner i Luk 24,36-43 tror disiplene et øyeblikk at Jesus er et spøkelse. Han kommer med den

samme fredshilsen som han også delte med disiplene den siste kvelden før han døde (14,27). Han etterlot dem sin fred, men en annen fred enn den verden kan gi. Blant jøder er det en vanlig hilsen å ønske hverandre fred: Shalom alechem. Shalom inneholder alt det som Gud ønsker å gi sitt folk - ja, fylde av hans frelsesgoder. Ikke mindre! Også i GT finner vi Guds fredshilsen (Dan 10,18; Dom 6,23). Gud hilser dem han vil gi trygghet og tillit, inn i en krevende situasjon.

Til forskjell fra de andre evangeliene kommer utsendelsen og åndsutgytelsen der og da, mens de er samlet bak stengte dører. Utgytelsen av Den Hellige Ånd er knyttet sammen med utsendelsen og fredshilsenen. Fordi de nå ved oppstandelsen har fått fred med Gud, sendes de ut med Den Hellige Ånds kraft. "Så åndet han på dem..." gir assosiasjoner til skapelsesfortellingen i 1 Mos 2. I Septuagintas gjengivelse av teksten er det da også det samme verbet som er brukt i det det beskrives at han "blåste livspust inn i hans nese, så mannen ble til en levende skapning". Ved oppstandelsen var det nettopp Guds livspust som gjorde oss levende, og som blir synliggjort ved utgytelsen av Ånden. Vi får livet på nytt.

Disippelen Tomas var ikke sammen med de andre disiplene da Jesus kom på denne måten. Hans utsagn om at han ikke kunne tro om han ikke fikk ta på Jesu sårmerker, har gitt ham tilnavnet tvileren. Om det er rettferdig overfor Tomas, er ikke godt å si, men teksten har i hvert fall i ettertid gitt den menneskelige tvilen et

ansikt. Jesus imøtekommer hans ønske og viser seg igjen for disiplene åtte dager senere. Da får Tomas kjenne, og tro: *“Min Herre og min Gud!”* utbryter han. Ved å få kjenne kan han tro at Jesus er Herre og Gud. Han som overvandt døden, er Herre og Gud. Det er første gang Gud er brukt på Jesus. Han var ikke bare et menneske. Han var også Gud. Samtidig som Johannes sterkt understreker at Jesus er Gud, understreker han at Jesus virkelig er menneskelig, ved å peke på det legemlige. Legemligheten ved oppstandelsen betones sterkt og kan forstås ut fra behovet for å imøtegå gnostisk tankegang i tiden. Det var ikke bare Jesu sjel som sto opp. Nei, det var en legemlig oppstandelse, og det fikk Tomas kjenne med fingrene sine.

Synet av Jesu legeme ga tro, men for dem som kommer senere, understreker Jesus at de som virkelig er salige, er *“de som ikke ser, og likevel tror”*. Det er fordi noen fikk se, deriblant Tomas, at de og vi som senere ikke ser, kan tro. Derfor er det også skrevet ned. For at vi ved å lese og høre om det som skjedde, skal finne tro til liv.

Til prekenen

Påskegleden skal forkynnes denne dagen, og tekstavsnittet vi har som utgangspunkt, gir store muligheter for det. Det første som slo ned i meg i arbeid med denne teksten (og det skal vi ofte lytte til), var Hans Inge Fagerviks sang *“Tomas' sang”*. Fagervik synger denne sangen fra Tomas' perspektiv, og får med ensomheten og tvilen han kjente på disse dagene som teksten vår er hentet fra. Så hvorfor ikke begynne prekenen med nettopp Tomas' sang:

At graven den var tom, det var greit nok det,
men oppstått, nei det var helt umulig.
Jeg vil så gjerne tro det, men jeg syns jeg måtte se,
for det hele virket så utrolig.
Men plutselig så sto han der
og sa Tomas, det er jo meg.
Kom kjenn på sårene mine, hvis det kan hjelpe deg.
Han lever, han lever, han lever. Jesus har stått opp
igjen.

Han er ikke lenger i graven, nå har jeg møtt mesteren.

Han lever og jeg sku` få lov til å gå med beskjed.

Om at Jesus han lever fremdeles i dag. Det er ingen tvil om det.

Jeg har vært vitne til prekener over denne teksten, hvor presten nærmest ender opp med

å *“dyrke”* tvilen. Jeg tenker det er en fallgrube vi kan spare oss. Møtet med Tomas' tvil anerkjenner på et vis tvilen som en del av kristenlivet. Enhver troende, til og med han som hadde fulgt Jesus i tre år, kan oppleve tvil. Men Tomas blir ikke der i tvilen. Han dyrker den ikke, men gjør noe for å få tro. Han etterspør svar på sine spørsmål. Og det fører frem.

Det menneskelige, almennelige, gjenkjennbare ved Tomas kan brukes som anerkjennelse av at det er normalt å tvile, men at troen er nærmere enn du aner. For plutselig står Jesus der! Wilfrid Stinissen sier så vakker til denne teksten at: *“Det er ikke slik at Jesus, da han viste seg for disiplene, kom utenfra og inn i rommet, for deretter å forlate det. Nei, Jesus var hos dem hele tiden. Hver gang Jesus åpenbarte seg for disiplene var det som om et lys ble tent i rommet, slik at de kunne se ham i noen øyeblikk. Etterpå ble lyset slukket, men Jesus forble like virkelig hos dem. Slik er troen et indre lys som lar oss kjenne igjen Jesu nærvær i vårt liv.”* Troen er nærmere enn du aner.

Også for 1. mai-menigheten vil Tomas kunne virke som identifikasjon. Arbeiderdikteren Rudolf Nilsen, som ved 100 års jubileet for sin fødsel i 2001 blir karakterisert som selve revolusjonens røst, en lysende søyle i norsk arbeiderkultur, sier noe i *“Revolusjonens røst”*, som gir gjenklang i Tomas ord: *“Bedre enn mange som sier de tror, trenger jeg noen som vet.”* Og senere i det samme diktet sier han: *“Gi meg de brennende hjerter, som aldri gir tapt for tvil.”*

Den Hellige Ånd som Jesus åndet over disiplene, er den som kan gi lys over hvem han er, og kraft til å fullføre sendelsen. Vi kan ikke preke noen ut av tvilen, men vi kan peke på Jesus og forkynne at han også er tilstede for tvilere. Tomas' sang ender i refrenget: *“Han lever, han lever, Han lever. Jesus har stått opp igjen!”* Det er påskedagsgleden som skal deles for at mange skal komme til tro.

Vår kristne sang- og salmeskatt kan i møte med bibelteksten åpne opp evangeliet for oss. Den andre sangen som møtte meg i denne teksten, er barnesangen *“Hevenu shalom alachem”* - Det er Guds fred jeg vil gi deg (Barnesalmeboka nr 187). Denne enkle, israelske folkesangen bringer videre Jesu hilsen til disiplene. Hele tre ganger i vårt tekstavsnitt står Jesus frem med sin hilsen: *“Fred være med*

dere.” Jesus møter dem ikke med anklage. Han spør ikke hvorfor de sviaket og falt. Han møter dem med fred. I møte med syndere som hadde falt, kan Jesus ta ordet fred i sin munn, fordi han ved sin død og oppstandelse hadde vunnet rett til fred med Gud. Dere skal ha fred, sier han. Dere skal vite at dere, ved meg, har fred med Gud. Det er jo midt inn i kjernen av evangeliet. Vi har fått fred med Gud! Og i bakgrunnen klinger profetordet fra Jesaja 53: *“Men han ble såret for våre overtredelser og knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham for at vi skulle ha fred, ved hans sår har vi fått legedom.”* “Vi skulle ha fred! Kanskje deler av denne prekenen derfor kan si noe om Jesu fredshilsen som vi også omgir oss med i vår gudstjeneste. Vi hilser hverandre med Guds fred før vi tar i mot elementene i nattverden, og avslutter gudstjenesten med å ta imot Herrens velsignelse og fred. Guds fred er uavhengig av våre følelser. Gud hilser oss, ikke nødvendigvis med en følelsesmessig fred, men en reell fred til liv. Ved hans død og oppstandelse vant han fred for oss. Gud hilser oss med trygghet og tillit. Derfor er det også godt å kunne synges denne enkle hebraiske folketonen: Hevenu shalom alachem. Jeg ønsker å gi deg Guds fred! Fred være med dere! For: Han lever, han lever, han lever!

ELIN LUNDE

Institusjonsprest,
Cathinka Guldborg-senteret, Lovisenberg

2. søndag etter påske

8. mai 2011

Lesetekster: Esek 34,11-16a, 1 Pet 2,21b-25

Prekentekest: Joh 10,11-16

Teksten

Prekentekestens er et kortere utdrag fra hva Jesus sier om seg selv etter helbredelsen av den blindfødte i kapittel 9. Etter at Jesus i 9,39 omtaler de seende som de blinde, blir noen av fariseerne provosert, og de spør om dette gjelder dem. Jesus demper ikke spenningen, men svarer heller tilbake: “Var dere blinde, hadde dere ingen skyld. Men nå sier dere at dere er seende, derfor er og blir dere skyldige,” før han i 10,1-18 forteller mer om seg selv. Han bruker bildet om sauene som er truet av forskjellige farer: Tyver og røvere kan klatre inn (10,1) og gjøre stor skade (10,10), og ulven kan komme. Først sier Jesus om seg selv at han er porten inn til sauene (10,7), og i vårt tekstutdrag omtaler han seg selv som den gode hyrde. Det hele kulminerer med at han foreller at han vil gi sitt liv frivillig, og at han har fått det i oppdrag fra Faderen (10,18). Dette budskapet splitter fariseerne (jødene) i to grupper, de som synes han er besatt og gal (10,20), og andre som har latt seg overbevise av helbredelsen av den blindfødte (10,21).

Prekenen

I den nye bibeloversettelsen er “hyrde” nå erstattet med “gjeter”. For meg høres det uvant ut å si den gode gjeter, men dette er sikkert mer nær dagligtale. Bildet av Jesus som den gode hyrde er kjent og kjær for mange, men også blitt kritisert for å være klamt og gammeldags kanaaner. Utdelingen med bildet er å få det til å kommunisere også med dem som har lite bibelkunnskap.

I GT er det særlig tre tekster som gir en viktig bakgrunn for bildebruken: Salme 23, som den mest kjente, er lesetekst i andre rekke; Esek 34 er en av dagens lesetekster, men også Sak 11 handler om det samme bildet. I de to siste tekstene handler det også om at Israels ledere er dårlige hyrder som farer ille mot saueflokkene, men Gud vil oppreise gode hyrder, og kong David nevnes som en slik hyrde (Esek 34,23). Når Jesus omtaler seg selv som den gode hyrden, i motsetning til andre tyver og

leiekarer, benytter han seg av denne bakgrunnen.

Hyrden og sauene forteller om forholdet mellom Jesus og menigheten. Det er et avhengighetsforhold mellom oss. Det er ikke som forholdet mellom utøver og trener, en rådgiver man oppsøker, eller et samarbeid som to jevnbyrdige inngår for å dra nytte av hverandre. Slike forhold varer en tid og avsluttes hvis det går dårlig. Mellom hyrden og saueflokken er det hyrden som har tatt initiativet, og som alltid vil stå over sauene. Det er stor forskjell mellom oss. Hyrden skal sørge for oss, se til oss og passe på oss. Det er nesten samme oppdrag som fredsbevarende styrker får, for det handler om å gi sikkerhet til noen som i seg selv er vergeløse og utsatt for angrep.

Hyrden vet alltid hva som er best, og hyrden leder sauen dit beitemarker er å finne. Uten hyrden blir det kaos, og sauene vil velge etter innfall og risikere å bli spredd for vindene og komme bort fra hverandre. Det er kanskje å tegne et hjelpeløst bilde av mennesket når vi sammenlignes med en saueflokk. Poenget er ikke at vi er dumme, men at mennesket kan finne vern og omsorg hos en som vil beskytte oss, og som vil oss det beste. Gud sitter inne med kunnskapen om det gode liv og vet hva vi mennesker trenger. Vi må slippe Gud til og gi ham mulighet til å vise oss dette i livene våre. Det gode liv er å finne hos Gud, uten at dette betyr at Gud er ute etter å overstyre eller detaljstyre oss. Mennesket mister ikke friheten hos hyrden, men her kan vi finne hvile og påfyll og krefter til å møte livets utfordringer. Hyrden har kunnskap om oss og kjenner vårt indre. Det er ingen som kjenner oss like godt som hyrden. Har vi kunnskapen om ham? Benytter vi oss av den i det daglige?

Mens leiekarens motivasjon for å gjete sauene er profit, er det annerledes med den gode hyrde. Han gjør dette på grunn av sin omsorg. Når noen vil fortelle meg hva jeg skal gjøre eller lede meg, er det lett å være mistenksom. Det finnes alltid en risiko for å bli utnyttet av andre, noen som vil gjøre det for egen vinnings skyld. Jesus er ikke ute etter å utnytte oss for lettjente penger. Han har ikke noe å tjene på oss, men har allerede selv måttet betale en høy pris. Han er derfor en unik hyrde som går lengre enn de fleste. Prisen Jesus har

betalt, er heller garanti for at han vil oss det beste.

Når godhet er motivasjon, er det ikke bare snillismen som får bestemme. Den gode hyrden er ikke først og fremst snill, men kan også sette grenser, dirigere sauene og drive dem videre til nye beitemarker. Hyrden er derfor ikke passiv; han har ikke trukket seg tilbake, men kan handle og gripe inn. Vi er ikke overlatt til oss selv.

Den gode hyrde ble ikke spart for strev og utfordringer. Slik er det ikke heller med sauene; det er først når vi er framme i det evige liv, det bare vil være hvile å finne. På tross av farer og alt det som er uforutsett i dette livet, har vi et sikkerhetsnett - et håp om bare godhet i det evige liv.

Hyrden samler oss i en flokk, selv om sauenes natur er å fare på ville veier. Vi tilhører derfor et fellesskap. I saueflokken er det ingen som står over de andre; vi er like avhengig av Gud, og hans oppmerksomhet er rettet mot oss alle. Der hvor saueflokken er samlet, der er det også gode beitemarker. På samme måte er det med menigheten. Der hvor menigheten er, der kan vi finne føde, hvile og ny styrke.

Disposisjon

- Hos den gode hyrde finner jeg trygghet og omsorg.
- Hos den gode hyrden blir jeg ledet.
- I menigheten har den gode hyrde samlet oss.

Salmer

307 Til himlene rekker din miskunnhet Gud
310 Vår Herre er en hyrding god
110 Hører du den hemmelige sangen
479 Deg å få skode
642 Når vi deler det brød som du oss gir
071 Tett ved sida mi går Jesus

MARTIN HUNSAGER
Kapellan i Åsane

3. søndag etter påske

15. mai 2011

Jes 43,16-19; Hebr 13,12-16

Joh 16,16-22

Avskjed - velkomst, avskjed - velkomst

Vi har bodd noen år på ei vakker, lita øy langt vest i Lofoten. På Værøy er det i all hovedsak lett å registrere hvem som kommer, og hvem som drar. Ingen bro tok oss til fastlandet, og de færreste ville krysse Vestfjorden i egen fritidsbåt. Skal du bort eller hjem, er det ferja eller helikopteret som gjelder. Ferja bruker mange timer til fastlandet, så Norges eneste sivile helikopterrute er god å ha. Derfor er det to steder som på en markert og nesten rituell måte blir arena for velkomst og avskjed: helikopter-plassen og fergekaia. Der sa vi: "Hei," og der sa vi: "Ha det!" Og der sa vi: "Sees snart igjen." I tillegg til disse to stedene hadde vi et sted til for rituelle avskjeder. Øyas kirkegård ligger helt ned i fjæra mot nord. Også der ble det sagt farvel. Også der ble det sagt: "Vi sees snart igjen."

Avskjedens smerte

En avskjed blir sjelden lettere av å hoppe over den eller av å ta lett på den. Når noen bare drar uten forvarsel, står vi igjen med spørsmål og gjetninger som gjør fraværet mer ladet og problematisk enn det ellers ville vært. Hvor dro han? Hvordan hadde hun det da hun dro? Hvorfor måtte han forlate oss? Derfor har jeg fått mer og mer sansen for å si ordentlig farvel. Det gjelder i de mer prosaiske utflyktene vi tar i hverdagen. Men det gjelder enda mer på vei ut av livet. Mange ganger har jeg sett det forløsende i at mennesker har fått si de viktigste ordene til hverandre når et liv skulle avsluttes. Jesus gjorde ingen forsøk på å skåne sine venner for avskjedens smerte. Tvert i mot ville han forberede dem. Han talte om sin død og oppstandelse gjentatte ganger, og i vår tekst gir han disiplene budskapet inn med teskje. Det satt langt inne å forstå det. Det satt enda lengre inne å godta det. Men Jesus tok ikke lett på sin avskjed.

Nærværets glede

"Vi sees snart igjen," er et uttrykk for håpet om det synlige fellesskapets gjenopprettelse. På

fergekaia og helikopter-plassen knytter håpet seg til at det dreier seg om en tur-retur reise med snarlig gjensyn. Ved gravkanten må det et annet slags håp til. Der er det den gjenstridige og trassige troen på Guds oppstandelseskraft som får et uttrykk. Det var trolig ikke så mye lettere for disiplene å tro dette enn det er for oss. Vi har fasiten; det hadde ikke de. Men i alle fall blir vi nødt til å lære en vanskelig lekse: Nærværets glede er ikke avhengig av at vi ser hverandre med øynene. Slik har mennesker lært å beholde gleden ved sine relasjoner også der avstanden er stor, ja, kanskje til og med der døden har sneket seg inn mellom oss. Enda mye mer, og på en helt annen måte, har de Jesus-troende lært seg at Jesus er nærværende i sitt synlige fravær. Nettopp fordi han ikke står synlig foran meg i denne stund, kan han være usynlig og levende hos meg i alle slags stunder.

Tekst og budskap:

Å leve i mellomrommet

Jesu avskjedstale til disiplene nærmer seg slutten når vi kommer til vår tekst. Jesus har brukt adskillig tid på å sette mot i sine venner. Han vet det de ikke vet. Han vet hva som venter, for ham selv og for dem som vil følge han. Derfor blir det viktig for Jesus å balansere realisme og håp, trøst og mot. Jesu ord i dagens tekst beskriver den tilstanden vi gjerne kan kalle for mellomrommet, den tida vi ikke kan se hverandre. I møte med teksten blir det naturlig å spørre hva slags mellomrom dette er, både i Jesu liv og i vårt liv - for sant å si er det å leve i mellomrommet faktisk en normal-situasjon. Kanskje kan vi se for oss tre ulike mellomrom som en horisont for Jesu avskjedstale til sine venner.

Det "lille" mellomrommet er den umiddelbare horisont for teksten. Det lille mellomrommet er avstanden mellom hans død og hans seierrike oppstandelse. Ca. 36 timer fra fredag aften til søndag morgen er lengden på det lille mellomrommet. Om en liten stund ser dere meg ikke (v 16), for om en liten stund skal jeg korsfestes og bli begravet. Om en liten stund igjen skal dere se meg (fortsett v 16), for døden vil ikke makte å holde på meg mer enn en liten stund. Dette lille mellomrommet er frelses-historiens midtpunkt og i troens lys verdens-historiens vendepunkt. Ingen av Luthersk

Kirketidendes lesere var der i det lille mellomrommet. Vi slapp det; det er historie, og vi kan bare lese den baklengs, i lys av troen på oppstandelsen. Det kunne ikke disiplene, og derfor måtte Jesus forberede dem - på det lille mellomrommet.

Det "store" mellomrommet er tiden mellom hans himmelfart og hans gjenkomst. Jeg tror ikke vi gjør noen teologisk brøler om vi også har dette mellomrommet som horisont for denne søndagens preken. Jesus tok avskjed én gang til. Med løfte om sitt nærvær etablerte Jesus det store mellomrommet. Dette er vårt rom; dette er vår tidsalder; dette er Kirkens tid. At denne tiden er Kirkens tid, betyr at den er fylt av Jesu nærvær. Var den ikke det, ville Kirken være et tomt skall, og våre avskjeder ved gravkanten uten håp.

Våre gjentatte mellomrom. At Jesus er skult for våre øyne, er også en gjentatt erfaring i mitt eget liv. Disse linjene er skrevet en søndag morgen under Ski-VM i vinter. Etter dager med tykk tåke, steg en blodrød sol opp over horisonten for en halv time siden. Snart gjør Petter Northug og en del andre seg klar til å gå 30 km med skibytte i et landskap badet i sol. Våre gjentatte mellomrom er dagene med tåke før sola brøt fram, og nettene uten søvn før hvilen fant oss igjen. Vi var ikke der i det lille mellomrommet som teksten forbereder disiplene på. Men vi kan ha en anelse av den sorgen de hadde, den sorgen som ble vendt til glede. Deres tårer og deres klage kan ligne på våre tårer og vår klage. For om vi aldri så mye lever i oppstandelsens etterkant, vil livet kjenne-tegnes av at skiftningene ikke tar slutt. Å være menneske er både - og, nærvær og fravær, sorg og glede, klage og jubel.

I tekstens siste vers står det som er evangeliets nåde: Nå er dere bedrøvet, men jeg skal se dere igjen (v 22). Kanskje skulle vi vente oss en annen formulering, at *vi* skulle få se *ham* igjen. Men det er viktigere å være sett av Jesus enn å se Jesus. Det er viktigere at han har utvalgt oss, enn at vi i vår tvilrådighet kanskje finner det for godt å velge ham. Hvordan lever vi best i våre gjentatte mellomrom av manglende syn og sikkerhet? Kanskje lever vi best ved å gjøre det vi gjør når vi samles i kirken: Å være sammen med hverandre og med ham som minner oss om at tåka letter igjen, at sola

går sin gang, at sorg blir til glede, og at JEG skal se dere igjen.

Prekenskisser

Mellomrommene

- Det lille mellomrommet. Jesus forbereder sine venner på fraværets virkelighet.
- Det store mellomrommet. Jesus forbereder sin Kirke på nærværets tvetydighet.
- Alle våre mellomrom. Jesus minner oss på at det er viktigere å være sett av ham enn å se ham.

Avskjed og velkomst

- Å ta ordentlig farvel. I hverdagens avskjeder og gravkantens alvor
- Å ønske ordentlig velkommen. Til hverandre og til den oppstandne Jesus.
- Å leve i gudstjenestens påminnelse om det skjulte og åpenbare gudsnærvær

Lykke til!

SJUR ISAKSEN
Universitetslektor på MF

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

LEDIGE STILLINGER

Hamar bispedømme

har ledig stilling som fjellprest/prostiprest i Sør-Østerdal prosti. Se fullstendig utlysning www.nav.no eller www.kirken.no/hamar.

Søknadsfrist 25. mars 2011.

Agder og Telemark bispedømme

Tvedestrand har ca. 6.000 innbyggere og er en hyggelig kommune å bo og arbeide i. Kommunen har full barnehagedekning og et aktivt kultur- og idrettsliv. En vakker skjærgård utgjør kommunens grense mot Skagerrak. Kommunen har 4 kirker, 1 gravkapell og 4 kirkegårder. Kirkekontoret ligger sentralt i Tvedestrand og er felles for kirkeverge/fellesrådstilsette og prost/prest. Risøya ved Tvedestrand er stedet for den årlige Skjærgårds Music & Mission Festival som samler tusenvis av ungdommer den første uka i juli. Prestetjenesten i Tvedestrand kommune består av sokneprest og prost. Det er kontor og organist i til sammen 1,3 stilling.

Du kan lese mer om Tvedestrand Kirkelige Fellestilsatte og de enkelte menighetene på www.tvedestrand.kirken.no og om Tvedestrand kommune på www.tvedestrand.kommune.no

Vi søker etter 50 % ungdomsprest i en kombinasjonsstilling med 50 % prostipreststilling

i Aust-Nedenes prosti, til sammen 100 % stilling.

Stillingen er ledig fra august 2011.

Ungdomspresten

Ungdomspreststillingen (50 %) ble opprettet høsten 2008 som prosjektstilling for 3 år med lønnsmidler fra kommunen, menighetsrådene og Agder og Telemark bispedømme.

Stillingen utlyses nå for nye 3 år. Det arbeides for å gjøre den til fast stilling.

Vi ønsker en ungdomsprest som kan jobbe målrettet og oppsøkende mot ungdom i Tvedestrand kommune.

Arbeidsoppgaver: Oppfølging og ledertrening av konfirmanter (se prostipreststillingen), noe konfirmantundervisning, lede eksisterende KRIK-arbeid, organisere og lede eksisterende arbeid blant ungdom over konfirmasjonsalderen. Ungdomspresten skal vektlegge å hjelpe frem nye ledere og inspirere dem til å ta ansvar i ungdomsarbeidet.

Ungdomspreststillingen medfører noe kveldsarbeid og leirarbeid om sommeren.

Prostipresten

Prostipreststillingen (50 %) retter seg i hovedsak mot menighetene i Tvedestrand kommune, men prostipresten må også regne med å holde gudstjenester og utføre kirkelige handlinger andre steder i prostiet. Prostipresten har tjenesteuker etter avtale med prosten og er normalt i tjeneste to søndager/helger i måneden. Tjenesteordning for menighetsprest

benyttes så langt det passer.

Prostipresten er en viktig medarbeider også i konfirmantarbeidet og underviser konfirmanter i Tvedestrand (2010-2011: 15 konfirmanter, i hele kommunen 60 konfirmanter).

Konfirmantundervisningen følger to forskjellige opplegg:

Høstkonfirmanter: Enten pilegrimstur til Trondheim ved Olsok eller KRIK-leir i Bø. I tillegg noe undervisning gjennom hele konfirmantåret

Konfirmasjon i mai med vanlig undervisning hele konfirmantåret. De fleste konfirmanter velger høstkonfirmasjon.

Personlig egnethet vil bli vektlagt.

Ungdomspresten/prostipresten har prostens som sin nærmeste overordnede og samarbeider nært med soknepresten.

Det er kontorplass på kirkekontoret. Arbeids-giveransvaret ligger i Agder og Telemark bispedømmeråd og ansettelse skjer etter vedtak i Bispedømmerådet.

Det er ikke tjenestebolig til stillingen, men vi kan hjelpe til med å skaffe bolig. Det er ønskelig at den som tilsettes, er bosatt i Tvedestrand kommune.

Stillingen lønnes i lønnsramme 26, alternativ 1, lønnstrinn 50 - 58.

Lønsplassering er avhengig av kvalifikasjoner, ansiennitet m.v.

Pensjonsinnskudd.

Godtgjørelser etter gjeldende satser.

Tilbud om arbeidsveiledning.

Kvinner oppfordres til å søke.

Det blir stilt særlig krav til samlivsform i tråd med Arbeidsmiljøloven § 13.4.2.

Søknadsfrist: 25.03.2011.

For nærmere opplysninger: Kontakt prost Ole Jakob Modalsli, prost@tvedestrand.kirken.no, tlf. 90 53 57 91, eller ungdomsprest/prostiprest Steinar Våge, stv@tvedestrand.kirken.no, tlf. 47 24 60 16.

Vi foretrekker elektroniske søknader med CV, vitnemål og referanser levert via vårt elektroniske søkersystem. Det vises til Agder og Telemark bispedømmes hjemmesider www.kirken.no/agder. For informasjon om søknadsprosedyre, kontakt førstekonsulent Grethe Ruud Hansen tlf. 38 10 51 47.

Bjørgvin bispedømme

Kapellan med soknene Årstad og Fridalen som tjenestested og Bergen domprosti som tjenestedistrikt.

Årstad og Fridalen sokn ligger i søndre del av byen, ved foten av Ulriken. Helse Bergen HF Haukeland universitetssykehus og Haraldsplass diakonale sykehus ligger innenfor Årstad sokn. Brann stadion ligger innenfor grensene. Det er korte avstander innen menighetene, og kort vei til bybanen og Bergen sentrum. Den nye Høgskolen i Bergen blir bygget der menighetene møtes og er en betydelig tilvekst i nærmiljøet. Møllendal kapell og gravplass ligger nær Årstad kirke. Bebyggelsen består av tette lavblokker, noen eneboliger og to-mannsboliger. Her er mange studentleiligheter.

Soknene har hver sin kirke: Årstad kirke er en steinkirke fra 1890. Fridalen kirke fra 1937/1985 er en moderne arbeidskirke med gode lokaliteter for ulikt arbeid. Årstad menighet har moderne menighetscenter med menighetslokaler vis à vis kirken. Det er gudstjeneste i begge kirkene hver søndag.

Alle tre prester har begge sokn som sitt tjenestested. Sokneprestene får hoveddelen av sin tjeneste knyttet til sine respektive sokn der de er medlem av menighetsrådet, men det er gode tradisjoner for at prestene samarbeider over soknegrensene. Årstad og Fridalen har det siste året hatt felles konfirmantundervisning og i flere år hatt felles ungdomsarbeid. Det er forventninger til prestenes deltaking i menighetsarbeidet på alle plan. Arbeidsfordelingen gjøres i samråd med prostens og gjelder også de andre oppgavene som prestene utøver.

Vi søker etter en kapellan som kan være en sentral medarbeider i konfirmant- og ungdomsarbeidet i de to samarbeidende sokn, i samarbeid med sokneprestene, stab og frivillige medarbeidere. Kapellanen vil også ta del i arbeidet med Ung Messe i bydelen.

Årstad har 4018 kirkemedlemmer og Fridalen 3512. I hver av kirkene er der ca 60 gudstjenester årlig, i Årstad ca 70 dåp og i Fridalen ca 30, og vel 20 konfirmanter i hvert sokn. Samlet er det rundt 20 vigslere og mellom 60 og 80 graverferder.

Det er et menighetskontor ved hver kirke og 50 % menighetskonsulent i hvert sokn. Det er kantorstilling i begge sokn. Menighetene

lønner en del mindre stillinger. Årstad menighet har diakon i ca 50 % stilling. Menighetene har også ungdomsarbeidere og barnekorledere i deltidsgasjement. I Fridalen er det en menighetsassistent i 20 % stilling. Begge menigheter har frivillighetskoordinatorer i deltidstillinger. Fridalen har åpen barnehage tre dager i uken, drevet med statsstøtte. Det er svært gode kontorforhold i begge menighetene.

I Årstad menighet ligger Kronstad barne-skole, Gimle ungdomsskole, Årstad videregående skole og Alrekstad skole, samt syv barnehager. I Fridalen menighet ligger Fridalen barneskole, Da Vinci Montessoriskole og Langhaugen videregående skole, samt fire barnehager. Flere frikirkemenigheter er lokalisert innenfor menighetenes grenser.

Årstad menighet har rik tradisjon i korvirksomhet. Der er: Unge Voksne-chor, Tensing, barnekor og babysang.

Fridalen menighet preges av de mange barnefamiliene, men også av mange eldre. Menigheten har to jentekor og ett guttekor, babysang og knøttekor. "Ti-kaffen" for menn hver uke og hyggestund for eldre én gang i måneden er viktige tiltak. "Freak" er menighetens ungdomsklubb og drives av frivillige ungdomsledere. Fridalen menighet har et stort arbeid knyttet til småbarnsfamilier, med familieklubb, turer og søndagsskole under gudstjenestene.

Årstad menighet har vennskapsmenighet i Kamerun, og Fridalen har misjonsprosjekt på Madagaskar.

Begge menigheter har bygninger med leiligheter for eldre.

Det er knyttet boplikt til stillingen. Boligen har adresse Astrups vei 15 B, et vertikalt delt hus med to etasjer pluss kjeller, totalt ca 160 m². Første etasje inneholder entre, stor stue, kjøkken, et soverom og toalett. Andre etasje har tre soverom og bad. Det er hage rundt huset, og en liten terrasse.

Bjergvin bispedømme vil til enhver tid måtte vurdere bruken av sine ressurser. Stillingens innhold kan derfor endres over tid.

Målformen er bokmål. Det må opplyses i søknaden om man behersker begge målformer. Opplysninger om samlivsform vil kunne bli innhentet og vektlagt ved tilsetting. Vi gjør opp-

merksom på at opplysninger om søkerne kan bli offentliggjort selv om søkerne ber om å bli unntatt fra offentlig søkerliste.

Stillingen blir lønnet i stillingskode 0922 kapellan, LR 26. Pensjonsinnskudd i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter blir godtgjort etter gjeldende regulativ. Til lønnen kommer særlige regulativmessige godtgjørelser. Det blir gitt tilbud om arbeidsveiledning.

Nærmere opplysninger får en ved henvendelse til domprost Jan Otto Myrseth på telefon 99 51 82 80 eller til seksjonsleder Gunvor Taule Mjanger på telefon 55 30 64 84.

Søknad via Bjergvin bispedømme sine hjemmesider: www.kirken.no/bjorgvin

Søknadsfrist: 08. april 2011

Bjørgvin bispedømme

Sokneprest i Bømlo og Lykling sokn med Bømlo, Lykling, Bremnes og Moster sokn som tenestestad i Sunnhordland prosti.

Dei fire sokna Bømlo, Lykling, Bremnes og Moster er samanfallande med Bømlo kommune som ligg lengst vest i Sunnhordland prosti med eit folketal på vel 11.300 personar pr. 01.01.11, fordelt med ca. 1250 i Bømlo, 900 i Lykling, 6600 i Bremnes og 2550 i Moster sokn.

Bømlo er ein øykommune med god kommunikasjon og fastlandssamband og ligg sentralt mellom Bergen og Haugesund. Bømlo byr på eit variert natur- og friluftsliv og har eit allsidig og variert kulturtilbod. Her er full barnehagedekning og gode skuletilbod og eit attraktivt næringsliv som m.a. er knytt opp til fiske og sjøfart, oppdrett og service.

Her er fire kyrkjer og eit bedehusapell: Bømlo (1960) 33 km frå Svortland, Lykling (1912) 18 km frå Svortland, Moster (1874) 18 km frå Svortland og Bremnes (1869) på Svortland. Espevær bedehusapell: 10 minuttar med båt frå Eidesvik på Langevåg. Gudstenestene er likt fordelte med annan kvar sundag og helgedag i kvar kyrkje. Espevær har fire gudstenester pr. år.

Kyrkjekontoret ligg i Rådhuset på Svortland. Her er det kontor for tre prestar, kyrkjeverje, to organistar, diakon, to kyrkjelydspegagogar i 70 % stilling og to kontorfullmektigar i 70 % stilling. Det er stabsmøte kvar veke og eit godt innarbeid tverrfagleg samarbeid.

Prestane deler dei om lag 170 gudstenestene likt seg i mellom og har sine faste tenestevaker. I 2009 var det 133 døypte, 151 konfirmantar, 27 vigslar, 74 gravferder. Årskulla ligg på ca. 140 - 160. Prestane har regelmessige nattverd-gudstenester på dei fire alders- og sjukeheimane. Soknepresten i Bømlo og Lykling vil gå inn i turnusen med beredskapsvakter i Sunnhordland Ytre. Fleire opplysningar er å finna på heimesida: www.bomlo.kyrkja.no, m.m.a. utdrag av statistikken.

Soknepresten i Bømlo og Lykling har sete både i Bømlo og i Lykling sokneråd og ansvar for det kyrkjelydsbyggjande arbeidet i desse sokna. På Bømlo er det fleire bedehusforsamlingar med rikt arbeid. Det er eit ope og godt samarbeid mellom kyrkja og bedehusa.

Dette vil verta meir formalisert når ein i år får midlar til trusopplæringsreforma.

Vi søker etter ein person med engasjement for prestenesta, gode evner til kommunikasjon og med gode samarbeidsevner.

Det fylgjer buplikt med stillinga. Einebustaden har adresse Dāvane 4, 5430 Bremnes, er frå 1993 og renovert i 2004. Bruksarealet er 131 m² fordelt på to høgder, med stove, kjøkken, eitt soverom og bad i første høgda. I andre høgda er der tre soverom og bad. Uteområdet har høg standard. Det er gangavstand til skular, barnehage og kyrkjekontor.

Prosten leier prestenesta i prostiet og ivaretek arbeidsgjevar sin styringsrett overfor prestane. Han kallar dei 20 prestane inn til prostikonvent kvar månad for fagleg utvikling, åndeleg fellesskap og lagbygging. Prestane har prostiet som tenestedistrikt, det er to beredskapsområde.

Målforma i kyrkje og skule er nynorsk. Søkjarane må opplysa om dei kan nytta både målformene. Opplysningar om samlivsform vil kunna verta innhenta og vektlagde ved tilsetting. Kvinner vert oppmoda om å søkje.

Vi gjer merksam på at opplysningar om søkjarane kan verta offentleggjorde sjølv om søkjarane ber om å bli unnatekne for offentlig søkerliste.

Stillinga vert løna i stillingskode 0930 sokneprest, i lønsspenn 53-65. Pensjonsinnkot i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter vert godkjende etter gjeldande regulativ. Til løna kjem særlege regulativmessige godtgjeringar. Det vert gjeve tilbod om arbeidsretteleing.

Nærare opplysningar om stillinga kan ein få hjå prost Svein Arne Theodorsen (53 40 34 30/95 75 09 27) eller seksjonsleiar ved Bjørgvin bispedømekontor, Gunvor Taule Mjanger (55 30 64 84).

Søknad via Bjørgvin bispedømme sine heimesider: www.kyrkja.no/bjorgvin

Søknadsfrist: 8. april 2011.

Bjergvin bispedøme

Kapellan i Fjell sokn i Vesthordland prosti.

Bjergvin bispedøme sin visjon er: *Saman vil vi ære Den treeinige Gud ved å forkynne Kristus, bygge kyrkjelydar og fremje rettferd.*

Det er ledig nyoppretta stilling som kapellan i Fjell sokn i Vesthordland prosti. Soknet fell saman med Fjell kommune som er eit moderne og pulserande øysamfunn rett vestom Bergen. Her bur omlag 22 000 innbyggjarar, her er raskt veksande bustad- og industriområde og eit innhaldsrikt kommunesenter på Straume, 15 min. kjøretur frå Bergen. Kommunen har fastlandssamband til Bergen, stor tilflytting og eit ekspansivt næringsliv bygt på olje, teknologi og service. Kystbasen CCB og Ågotnes Industriområde er Vest-Noregs viktigaste senter for service og forsynings-tenester til olje- og gassverksemda i Nordsjøen. Fjell er ein nærings- og tilflyttings-vennleg kommune, og menneske og verksemdar trivst og blir verande. Dei kommunale tilboda er der folk bur med 17 grunnskular, kulturskule, vaksenopplæring og vidaregåande skule. To tusen barn under seks år kan velja mellom 9 kommunale og nær 30 private heildags- og korttidsbarnehagar. Eit mangfaldig foreinings- og kulturliv - med idrettsanlegg, symjebasseng og fotballbaner, lokale kulturbygg, kystkultur-senter og tre kyrkje - legg til rette for kulturelle møtestader og sosiale nettverk.

Fjell sokn høyrer til Vesthordland prosti som omfattar kommunane Askøy, Fjell, Sund og Øygarden. Nær 60 000 menneske bur i prostiet, og det er no elleve statlege prestestillingar og to fellestrådstilsette prestar. Bjergvin bispedømmeråd har vedteke at prostiet skal få to nye stillingar, og dette er den første stillinga i denne omfordelinga av presteressursar i bispedømet. Prosten leier prestetenesta i prostiet og kallar inn til månadlege samlingar for fagleg utvikling, åndeleg fellesskap, orientering og drøfting. På nokre av møta blir og andre faggrupper inviterte med. Prostiet utgjer eit beredskapsområde.

Dei tre kyrkjene i soknet er Fjell kyrkje, ei langskipskyrkje i tre frå 1874, Landro kyrkje, ei arbeidskyrkje frå 1977 og Foldnes kyrkje, ei moderne kyrkje frå 2001. I Fjell og Foldnes er det til vanleg gudsteneste kvar søndag, medan Landro feirar gudsteneste annankvar søndag.

Fjell har 18 816 registrerte kyrkjemedlemmer, og sidan Fjell er eitt sokn, har soknerådet sett ned tre kyrkjelydsutval. Desse utvala har eit særskilt ansvar for det kyrkjelydsbyggjande arbeidet knytt til dei tre kyrkjene. I 2010 var det i soknet 240 døypte, 288 konfirmerte (i 2011 er det 315 konfirmantar), 62 vigslar og 91 gravlagde. Kyrkjesøkinga i Fjell er god, med eit snitt i 2010 på 156 gudstenestedeltakarar på søn- og helligdagar.

Kyrkja har eit godt samarbeid med kommunen, skulane og institusjonane i soknet. Prestane gjer teneste annakvar veke på Straume Bu & Servicesenter, Fjell sjukeheim og Kvednatunet. Det er eit mangfaldig arbeid i soknet, og kyrkja har eit godt samarbeid med dei frivillige kristne organisasjonane. Særleg gjer dette seg gjeldande innan barne- og ungdomsarbeidet og miljøtiltak i konfirmasjonstida.

Fjell sokn har fem prestar; prost, sokneprest, to kapellanar og kyrkjelydsprest/ungdomsprest (tilsett av soknerådet). Det er 30 heil- og deltidstilsette i Fjell sokneråd. Ved sida av kyrkjeverje, driftsleiar og administrasjonskonsulent er det kateket, fire kyrkjelydspedagogar, soknediakon, ungdomsdiakon, sekretær, ein kontor og to organistar, tre kyrkjetenarar, to kyrkjegardsarbeidar og ein prosjektleiar. Kyrjekontoret er lokalisert på Straume. Prestetenesta er organisert med tenesteveker der prestane fordeler tenestene mellom seg i alle tre kyrkjene etter arbeidsfordelingsplan- og gudstenesteplan. Kapellanen vil få eit særskilt pastoralt ansvar for den delen av soknet som høyrer til Foldnes kyrkje. Ved sida av konfirmantarbeidet er trusopplæringa ei prioritert oppgåve. Trusopplæringa er organisert med eigne trusopplæringsdagar for kvart årskull, såkalla T-dagar. Prestane er med i gjennomføringa av T-dagane. Samarbeidet mellom kyrkje og skule og barnehage har fleire årlege møtepunkt på skulen og i barnehagen eller i kyrkja. Kapellanen vil ha eit særskilt ansvar for kontakten med skulane og barnehagane på Litlesotra.

Kapellanen er fast medlem av kyrkjelydsutvalet på Litlesotra, og har saman med kyrkjelydsutvalet eit særskilt ansvar for kyrkjelydsarbeidet som høyrer til Foldnes kyrkje.

I vurderinga av søkjarane vil vi leggje vekt på:

- Evne til samarbeid med breitt stabsteam og ulønna medarbeidarar
- Evne til og glede av å arbeide med born og unge
- Evne og interesse for kyrkjelydsbyggjande arbeid
- Evne og interesse for å vidareutvikle det gode samarbeidet med dei frivillige organisasjonane

Det er knytt buplikt til stillinga. Fjell kommune vil stille tenestebustad til disposisjon for kapellanen. Bustaden vil bli kjøpt i samråd med den som blir tilsett i stillinga, og lokaliseringa skal vere i nærleiken av både Foldnes kyrkje og kommunesenteret på Straume.

Målforma i kyrkje og skule er nynorsk. Søkjarane må opplysa om dei kan nytta bae målformene. Opplysningar om samlivsform vil kunna verta innhenta og vektlagde ved tilsetting. Kvinner vert oppmoda om å søkje.

Vi gjer merksam på at opplysningar om søkjarane kan verta offentleggjorde sjølv om søkjarane ber om å bli unntakne for offentleg søkjarliste.

Stillinga vert løna i stillingskode 0922 kapellan, LR 26 (50-62). Pensjonsinnskot i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter vert godkjende etter gjeldande regulativ. Til løna kjem særlege regulativmessige godtgjeringsar. Det vert gjeve tilbod om arbeidsretteiing.

Nærare opplysningar om stillinga kan ein få hjå prost Erling Kopperud på telefon 908 58 939 eller seksjonsleiar ved Bjørgvin bispedømekontor, Gunvor Taule Mjanger (55 30 64 84).

Søknad via Bjørgvin bispedøme sine heimesider: www.kyrkja.no/bjorgvin

Søknadsfrist: 8. april 2011.

Bjørgvin bispedøme

Sokneprest i Erdal sokn med soknene i Askøy som tjenestested i Vesthordland prosti.

Bjørgvin bispedømme sin visjon er å ære den treenige Gud ved å forkynne Kristus, bygge menigheter og fremme rettferd.

Askøy kommune grenser til Bergen og er en av de kommunene i landet som vokser raskest. I kommunen er det 29 barnehager og 17 barne- og ungdomsskoler, og i tillegg kommer Askøy videregående skole. Til Bergen sentrum er det ca. 15 km å kjøre fra kommunesenteret Klepepestø, og ca. 10 min. med hurtigbåt. Folketallet i Askøy kommune 1. januar 2011 var 25 602. Av disse var 22 144 medlemmer i Den norske kirke.

Soknepresten sitter i Erdal menighetsråd og har et særlig pastoralt ansvar for dette soknet, men har hele Askøy som sitt tjenestested. Askøy tilhører Vesthordland prosti som foruten Askøy omfatter kommunene Fjell, Sund og Øygarden. Prostiet utgjør et beredskapsområde. Folketallet i prostiet nærmer seg 60 000 mennesker. Prosten leder prestetjenesten i prostiet og kaller inn til månedlige samlinger for faglig utvikling, åndelig fellesskap, orientering og drøfting. På noen av møtene blir og andre faggrupper invitert med. Vesthordland har i dag 11 ståtlige prestestillinger og 2 fellesrådsansatte prester. Bispedømmerådet har vedtatt at prostiet skal få en ny prestestilling ved en omfordeling av presteressursene i bispedømmet.

Askøy har fem menigheter med hver sin kirke. Medlemstallet i soknene ved inngangen til 2011: Strusshamn 9865, Erdal 4145, Tveit 4526, Ask 1776 og Herdla 2012. Disse menighetene betjenes av fire sokneprester som inngår i et teamarbeid med ansvar for tjenesteuker og gudstjenesteturnus over hele Askøy, men slik at hver prest har flest gudstjenester i sine sokn.

Foruten de fire sokneprestene, betjenes menighetene av ungdomsprest, soknediakon, kateket, dåpsopplæringskonsulent, kantor, tre organister og en administrativ stab. Totalt er 26 personer ansatt. Kirkekontoret er plassert i Strusshamn kirke.

Kirken har et utstrakt samarbeid med skole og barnehage, administrert av kateket og dåpsopplæringskonsulent. Med unntak av sokne-

presten i Tveit, deler prestene og soknediakonen ansvaret for å betjene ti institusjoner og omsorgsboliger.

På grunn av den store tilflyttingen til Askøy, vil unge familier være en stor utfordring for kirken i de kommende år. Erdal menighet har årlig 55 konfirmanter som soknepresten har ansvar for. Alle de 300 konfirmantene i Askøy samles til flere sommerleirer, og soknepresten i Erdal har et medansvar for å planlegge og gjennomføre disse.

Erdal kirke ble vigslet høsten 2006, og er et vakkert og tjenlig kirkebygg som rommer mange aktiviteter. Kirken har fått renommé som en kulturkirke bl.a. på grunn av den årlige Kirkeuken. Blant de faste aktivitetene er babysang, barnekor, tensingkor og speidere, temakvelder, formiddagstreff og eldretrim. Det holdes gudstjeneste i kirken annenhver søndag. Menighetsrådets målsetting er å *"Gjøre Jesus kjent, trodd, elsket og etterfulgt ved å skape møteplasser og bygge fellesskap"* For å lese mer om menighetene på Askøy anbefales hjemmesidene: www.kirken-askoy.no.

Stillingen er tillagt boplikt. Presteboligen eies av Askøy kommune og har et boareal på 165 m². Den ligger sentralt til på Erdal med kort vei til kirke, skole og barnehage. Byggeår 1974, og oppussing i perioden 2000 - 2006. Første etasje: Entre, gang/hall, bad/wc, tre boder og vaskerom og kontor/soverom. Andre etasje: Stue, gang/hall, tre soverom, bad/wc og kjøkken. Utvendig bod. Garasje 39 m².

Til å gå inn i en travel, men spennende prestatjeneste på Askøy søkes etter en prest som:

- vil samarbeide med et større team av prester og andre kirkelige medarbeidere
- vil arbeide med menighetsbygging sammen med menighetsrådet i Erdal
- vil støtte og utvikle kirkens barne- og ungdomsarbeid og arbeide blant unge familier
- kan inspirere og engasjere frivillige medarbeidere

Bokmål er målform i alle menighetene med unntak av Herdla, som har nynorsk.

Det må opplyses i søknaden om man behersker begge målformer. Opplysninger om samlivsform vil kunne bli innhentet og vektlagt ved tilsetting. Vi gjør oppmerksom på at opplysninger om søkerne kan bli offentliggjort selv

om søkerne ber om å bli unntatt fra offentlig søkerliste. Kvinner oppfordres til å søke.

Stillingen blir lønnet i stillingskode 0930 sokneprest. Pensjonsinnskudd i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter blir godtgjort etter gjeldende regulativ. Til lønnen kommer særlige regulativmessige godtgjørelser. Det blir gitt tilbud om arbeidsveiledning.

Nærmere opplysninger får en ved henvendelse til prost Erling Kopperud på telefon 908 58 939 eller til seksjonsleder Gunvor Taule Mjanger på telefon 55 30 64 84.

Søknad via Bjørgvin bispedømme sine hjemmesider: www.kirken.no/bjorgvin

Søknadsfrist: 08. april 2011.

Avsender:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad, kapellan Sunniva Gylver og universitetslektor Sjur Isaksen.
Redaksjonssekretær: Eyolf Berg

ALLE HENVENDELSER rettes til:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk og sendes på e-post til ovenstående adresse.

Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år.
Abonnementet inkluderer Halvårsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år).
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 750,- +mva
 2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 1000,- +mva
 3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 2000,- +mva
 4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
 5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 2500,- +mva
 6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 3000,- +mva
 7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 5000,- +mva
- Overstående priser gjelder s/hv-annonser. Tillegg for farger: kr. 1500,- +mva

ISSN 0332-5431

